

**UCHWAŁA NR 337/XXXI/2021
RADY MIEJSKIEJ W ŚREMIE**

z dnia 28 października 2021 r.

**w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych na 2022 rok**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372), art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119) Rada Miejska w Śremie uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się "Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok", stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Śremu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady

Katarzyna Sarnowska

Załącznik do uchwały Nr
337/XXXI/2021
Rady Miejskiej w Śremie
z dnia 28 października 2021 r.

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NA 2022 ROK

ŚREM

- I. Wprowadzenie**
- II. Diagnoza zasobów i problemów w gminie Śrem**
 - 1. Dane Demograficzne
 - 2. Metryka gminy
 - 2.1. Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej
 - 2.2. Działalność Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
 - 2.3. Przemoc w rodzinie
 - 2.4. Przestępczość na terenie Gminy
 - 2.5. Zasoby instytucjonalne Gminy Śrem
 - 2.6. Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży
 - 3. Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców
 - 3.1. Grupa badana
 - 3.2. Cel badania
 - 3.3. Spożywanie alkoholu oraz związane z nim inne problemy społeczne.
 - 4. Badania sprzedawców napojów alkoholowych
 - 4.1. Grupa badana
 - 4.2. Cel badania
 - 4.3. Wyniki badań
 - 5. Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży
 - 5.1. Metodologia
 - 5.2. Cel badania
 - 5.3. Charakterystyka grupy badanej
 - 5.4. Wyniki: Alkohol
 - 6. Europejski program badań ankietowych w szkołach – ESPAD.
Porównanie wyników badania uczniów z gminy Śrem z wynikami próby ogólnopolskiej z 2019 roku
 - 6.1. Metodologia
 - 6.2. Wyniki - Picie napojów alkoholowych
 - 7. Podsumowanie badań ankietowych
 - 7.1. Dorośli mieszkańcy
 - 7.2. Punkty sprzedaży alkoholu
 - 7.3. Dzieci i młodzież
- III. Cele programu**
- IV. Odbiorcy programu**
- V. Zadania gminnego programu**
- VI. Podmioty współpracujące przy realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**
- VII. Sposoby realizacji zadań**
- VIII. Środki finansowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**
- IX. Monitorowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**
- X. Sposób sprawozdania**

I. Wprowadzenie

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest zbiorem działań, które będą realizowane w ramach zadań własnych gminy, w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie gminy Śrem w 2022 r.

Zadania art. 4¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zostały zawarte w części V programu.

II. Diagnoza zasobów i problemów w gminie Śrem

W 2021 roku została opracowana Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych, której wykonawcą była firma Nowe Horyzonty z Wrocławia. W tym rozdziale zostały opisane najważniejsze dane wynikające z przeprowadzonej diagnozy.

Celem raportu jest przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w pierwszej połowie 2021 roku, obejmujących podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniem od hazardu, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym, cyberprzecią, a także postawami społecznymi wobec tychże zjawisk.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Śrem wśród trzech grup reprezentujących lokalne środowiska:

- 1) dorośli mieszkańcy;
- 2) sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu;
- 3) dzieci i młodzież szkolna.

Do wzięcia udziału w badaniu zostały zaproszone następujące szkoły z terenu gminy Śrem:

➤ Szkoły Podstawowe:

- 1) Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Mikołaja Kopernika w Śremie, ul. Jana Kochanowskiego 2, 63-100 Śrem;
- 2) Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Ks. Piotra Wawrzyniaka w Śremie, ul. Szkolna 4, 63-100 Śrem;
- 3) Szkoła Podstawowa nr 4 im. Marii Konopnickiej w Śremie, ul. Stefana Grota Roweckiego 10, 63-100 Śrem;
- 4) Szkoła Podstawowa Nr 5 im. Polskich Noblistów w Śremie, ul. Dezyderego Chłapowskiego 12a, 63-100 Śrem;
- 5) Szkoła Podstawowa nr 6 im. Braci Barskich w Śremie, ul. Ignacego Paderewskiego 4, 63-100 Śrem;
- 6) Szkoła Podstawowa im. gen. Dezyderego Chłapowskiego w Bodzyniewie, Bodzyniewo 35, 63-100 Śrem;

7) Szkoła Podstawowa im. Władysława Reymonta w Krzyżanowie, Krzyżanowo 44, 63-100 Śrem;

8) Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Pyszącej, Pysząca, ul. Śremska 12, 63-100 Śrem;

9) Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Dąbrowie, Dąbrowa, ul. Śremska 2, 63-100 Śrem;

10) Szkoła Podstawowa im. hrabiego Władysława Zamoyskiego w Nochowie, Nochowo, ul. Szkolna 5, 63-100 Śrem;

11) Szkoła Podstawowa w Zbrudzewie Zbrudzewo, ul. Śremska 49, 63-100 Śrem;

12) Publiczna Szkoła Podstawowa w Śremie im. Kawalerów Orderu Uśmiechu, ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego 11, 63-100 Śrem;

13) Zespół Szkół Katolickich im. św. Jana Pawła II w Śremie Katolickie Centrum Edukacji i Kultury: Katolicka Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Śremie, ul. Staszica 1, 63-100 Śrem.

➤ **Szkoły Ponadpodstawowe (zaproszone do wzięcia udziału w badaniu ESPAD przeprowadzonym na potrzeby niniejszej diagnozy):**

1) Liceum Ogólnokształcące im. Gen. Józefa Wybickiego w Śremie, ul. Poznańska 11, 63-100 Śrem;

2) Zespół Szkół Ekonomicznych im. Cyryla Ratajskiego w Śremie Technikum Nr 1 im. Cyryla Ratajskiego w Śremie, ul. Wybickiego 2, 63-100 Śrem;

3) Zespół Szkół Technicznych im. Hipolita Cegielskiego w Śremie: Technikum Nr 2 w Śremie oraz II Liceum Ogólnokształcące w Śremie, ul. Staszica 3, 63-100 Śrem;

4) Zespół Szkół Politechnicznych im. Powstańców Wielkopolskich w Śremie: Technikum Nr 3 w Śremie oraz Branżowa Szkoła I stopnia Nr 3 w Śremie, ul. ks. Popiełuszki 30, 63-100 Śrem;

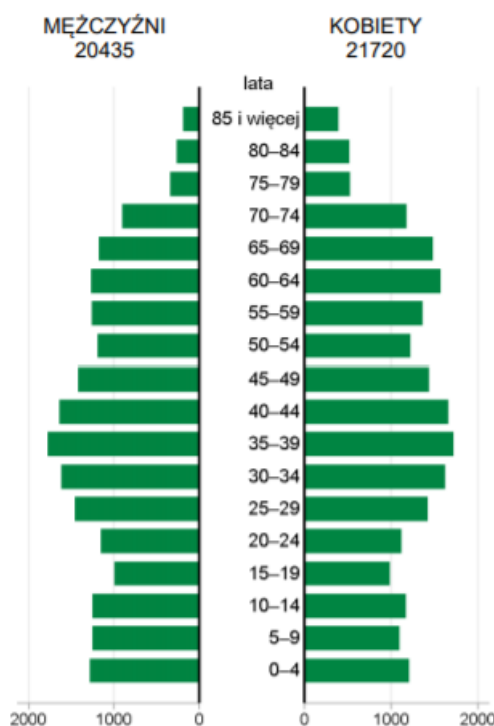
5) Zespół Szkół Katolickich im. św. Jana Pawła II w Śremie Katolickie Centrum Edukacji: Katolickie Akademickie Liceum Ogólnokształcące w Śremie, ul. Staszica 1, 63-100 Śrem.

Dane pochodzące z badań ankietowych uzupełniono o dane na temat funkcjonowania Ośrodka Pomocy Społecznej, Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Policji.

1. Dane demograficzne

Liczba mieszkańców Gminy Śrem na koniec 2019 roku wynosiła **42 155 osób**, z czego **20 435** stanowili **mężczyźni (48,5%)**, a **21 720 kobiety (51,5%)**. W porównaniu do roku 2018 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 105 osób¹.

Wykres 1. Populacja w Gminie Śrem w 2019 roku.

Gmina Śrem ma dodatni przyrost naturalny wynoszący +83. W 2019 roku na terenie Gminy Śrem **urodziło się 464 dzieci**, a **zmarło 381 osób**².

Tabela 1. Przyrost naturalny w Gminie Śrem- 2019 rok

Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
464	381	+83

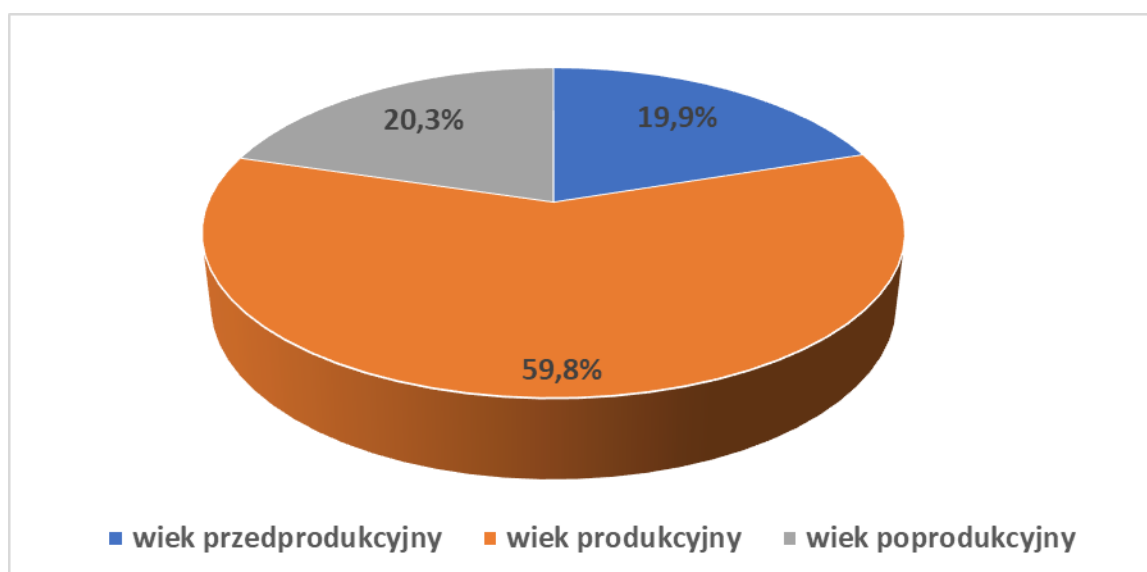
59,8% mieszkańców Gminy Śrem jest w wieku produkcyjnym, 19,9% w wieku przedprodukcyjnym, a 20,3% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym³.

¹https://poznan.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_wielkopolskie/portrety_gmin/powiat_sremski/gm_srem.pdf (dostęp: 10.05.2021).

²https://poznan.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_wielkopolskie/portrety_gmin/powiat_sremski/gm_srem.pdf (dostęp: 10.05.2021).

³Tamże.

Wykres 2. Ekonomiczne grupy wiekowe.

2. Metryka gminy

2.1. Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej

Dane przedstawione w poniższych tabelach wskazują, że w gminie Śrem w roku 2020 w stosunku do roku 2019 nieznacznie zmniejszyła się liczba osób korzystających z pomocy OPS. Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej są niezmiennie od kilku lat ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych.

Tabela 2. Powody przyznawania pomocy społecznej- liczba rodzin⁴.

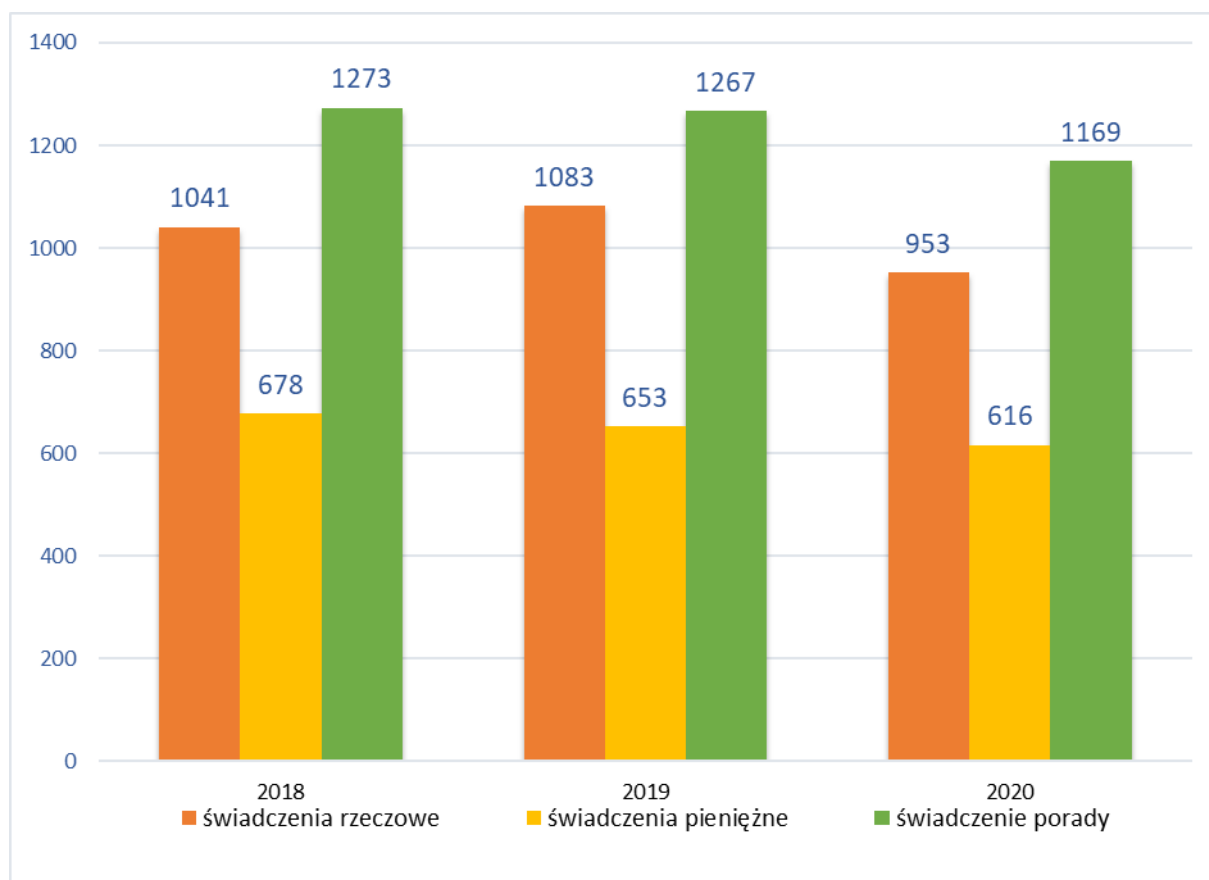
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Niepełnosprawność	350	470	385
Bezrobocie	111	68	86
Ubóstwo	413	382	419
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	137	86	226
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	346	441	473
Alkoholizm	89	69	92
Inne	170	207	187

⁴ W jednym przypadku podstawą do udzielenia pomocy może być równocześnie kilka przesłanek.

Tabela 3. Pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej.

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba rodzin ogółem	741	839	769
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	89	69	92

Wykres 3. Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS.

2.2. Działalność Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Tabela 4. Liczba posiedzeń KRPA.

	2018	2019	2020
Posiedzenia KRPA (ogółem), w tym:	26	26	21
Ogólne posiedzenia Komisji	26	26	21
Przeprowadzono rozmowy	34	43	37
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	21	2	0
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych (ogółem) w tym:	76	63	60
○ dotyczących jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0
○ dotyczących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży	76	63	60
○ postanowienia negatywne	0	0	0

Tabela 5. Działalność podkomisji interwencyjno- motywującej.

	2018	2019	2020
Do komisji wpłynęło:			
• Wniosków o leczenie odwykowe	52	35	39
• Obecnie rozpoczętych spraw	49	16	27
• Zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	50	20	30
• Wniosków do sądu w sprawie leczenia odwykowego	0	2	1

2.3. Przemoc w rodzinie

Tabela 6. Procedura Niebieska Karta.

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Ogólna liczba sporządzonych wniosków NK, w tym:	70	80	104
Ośrodek Pomocy Społecznej	25	46	39
KRPA	0	0	0
Placówki służby zdrowia	1	2	2
Placówki szkolno- wychowawcze	4	4	8
Policja	40	28	55

Tabela 7. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową.

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba interwencji dotyczących przemocy w rodzinie:	44	53	66
Liczba ofiar przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	80	53	66
○ Kobiety	52	23	39
○ Mężczyźni	18	4	13
○ Małoletni do 13 r. ż.	5	6	7
○ Nieletni w przedziale 13-18 lat	0	6	7
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem, w tym:	56	26	47
○ Kobiety	0	2	3
○ Mężczyźni	56	23	44
○ Nieletni	0	1	0
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu ogółem, w tym:	36	15	28

○ Kobiety	0	0	2
○ Mężczyźni	36	15	26
○ Nieletni	0	0	0

Tabela 8. Działalność Punktu Konsultacyjno- Informacyjnego przeciw Przemocy w Rodzinie.

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu	62	45	22
W tym rodziny z problemem alkoholowym	62	45	22

2.4. Przestępczość na terenie Gminy

Poniższe tabele przedstawiają dane pozyskane od Policji.

Tabela 9. Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem substancji psychoaktywnych.

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	44	29	34
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po użyciu alkoholu	10	18	10
Zakłócanie porządku publicznego	201	146	368
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	3	4	3
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	46	44	47
Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	0	0	0

Tabela 10. Przepęstwa na terenie gminy.

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Kradzież z włamaniem	69	77	47
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	24	24	29
Pobicie	7	4	7
Uszkodzenie mienia	30	11	49
Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	2	86	4
Kradzież mienia	58	86	62
Inne	649	625	575

Tabela 11. Kwalifikacja prawna wszczętych / stwierdzonych / zakończonych.

2018			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się na rodziną	35	19	34
Groźby karalne	8	11	10
Uchylenie się od płacenia alimentów	234	144	213
Inne	30	25	30

2019			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się nad rodziną	28	17	30
Groźby karalne	9	12	11
Uchylenie się od płacenia alimentów	188	126	175
Inne	40	48	47

2020			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się na rodziną	36	19	30
Groźby karalne	8	11	10
Uchylenie się od płacenia alimentów	153	78	138
Inne	34	30	53

1.5. Zasoby instytucjonalne Gminy Śrem

Na terenie Gminy Śrem w zakresie rozwiązywania problemów społecznych działają takie instytucje pomocowe jak:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Śremie, ul. Stefana Grota Roweckiego 31, 63-100 Śrem;
- Przychodnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia w Śremie, ul. Mickiewicza 5, 63-100 Śrem;
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Śremie, ul. Floriana Marciniaka 2, 63-100 Śrem;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Józefa Dutkiewicza 5, 63-100 Śrem;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Śremie, ul. Plac 20 Października 1, 63-100 Śrem;
- całodobowy telefon interwencyjny.

Poza tym na terenie Gminy Śrem funkcjonują:

- Świetlice socjoterapeutyczne:
Ilość placówek: 3;
Liczba uczęszczających do nich dzieci: 70;
Liczba wychowawców: 9.
- Świetlice w formie pracy podwórkowej::
Ilość placówek: 9;
Liczba dzieci: 135;
Liczba wychowawców: 9.
- Grupy samopomocowe:
AA (dla uzależnionych): 1 grupa

2.6. Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży

Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla młodzieży:

- **2018 rok**

- „Bezpiecznie to wiedzieć i znać”;
- „Dwie Strony Sieci”;
- „Dopalacze Niszczą Życie”;
- „Narkotyki, dopalacze Zabijają”;
- „Razem Bezpieczniej”;
- Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani;
- Narodowy Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Wielkopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2020;
- Warsztaty/ konsultacje;
- „Zachowaj Trzeźwy Umysł”;
- „Narkotyki? To mnie nie kręci”;
- Koncerty profilaktyczne wraz z prelekcjami dotyczącymi profilaktyki uzależnień;
- Warsztaty profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania zachowaniom ryzykownym.

Ilość osób uczestniczących:

I. uczniów 4747;

II. nauczycieli 372;

III. rodziców 3099.

- **2019 rok:**

- „Bezpiecznie to wiedzieć i znać”;
- „Dwie Strony Sieci”;
- „Dopalacze Niszczą Życie”;
- „Narkotyki, dopalacze Zabijają”;
- „Razem Bezpieczniej”;
- Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani;
- Narodowy Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Wielkopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2020;
- Warsztaty/ konsultacje;
- „Zachowaj Trzeźwy Umysł”;
- „Narkotyki? To mnie nie kręci”;
- Program profilaktyczny pt. „Rymcerskie anty uzależnienie”;
- Szkolenie dla nauczycieli w temacie „Przemoc rówieśnicza i relacje w klasie – co działa, co nie działa a co szkodzi?”.

Ilość osób uczestniczących:

I. uczniów 4523;

II. nauczycieli 621;

III. rodziców 1706,

• **2020 rok:**

- „Bezpiecznie to wiedzieć i znać
- „Dwie Strony Sieci”;
- „Dopalacze Niszczą Życie”;
- „Narkotyki, dopalacze Zabijają”;
- „Razem Bezpieczniej”;
- Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii;
- Narodowy Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Wielkopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2020;
- Warsztaty/ konsultacje;
- „Zachowaj Trzeźwy Umysł”;
- „Narkotyki? To mnie nie kręci”.

Ilość osób uczestniczących:

I. uczniów 1098;

II. nauczycieli 42;

III. rodziców 113.

Inne działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży m. in.:

• **2018 rok:**

- Kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym (ilość osób 501);
- Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (ilość osób 710);
- Prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych lub opiekuńczo – wychowawczych dla dzieci z grupy ryzyka (ilość osób 60);
- Prowadzenie świetlic w formie pracy podwórkowej (ilość osób 135).

• **2019 rok:**

- Kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym (ilość osób 360);
- Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (ilość osób: 616);
- Prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych lub opiekuńczo – wychowawczych dla dzieci z grupy ryzyka (ilość osób: 55);
- Prowadzenie świetlic w formie pracy podwórkowej (ilość osób: 135).

- **2020 rok:**
 - Kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym (ilość osób: 361);
 - Prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych lub opiekuńczo – wychowawczych dla dzieci z grupy ryzyka (ilość osób: 70);
 - Prowadzenie świetlic w formie pracy podwórkowej (ilość osób: 135).

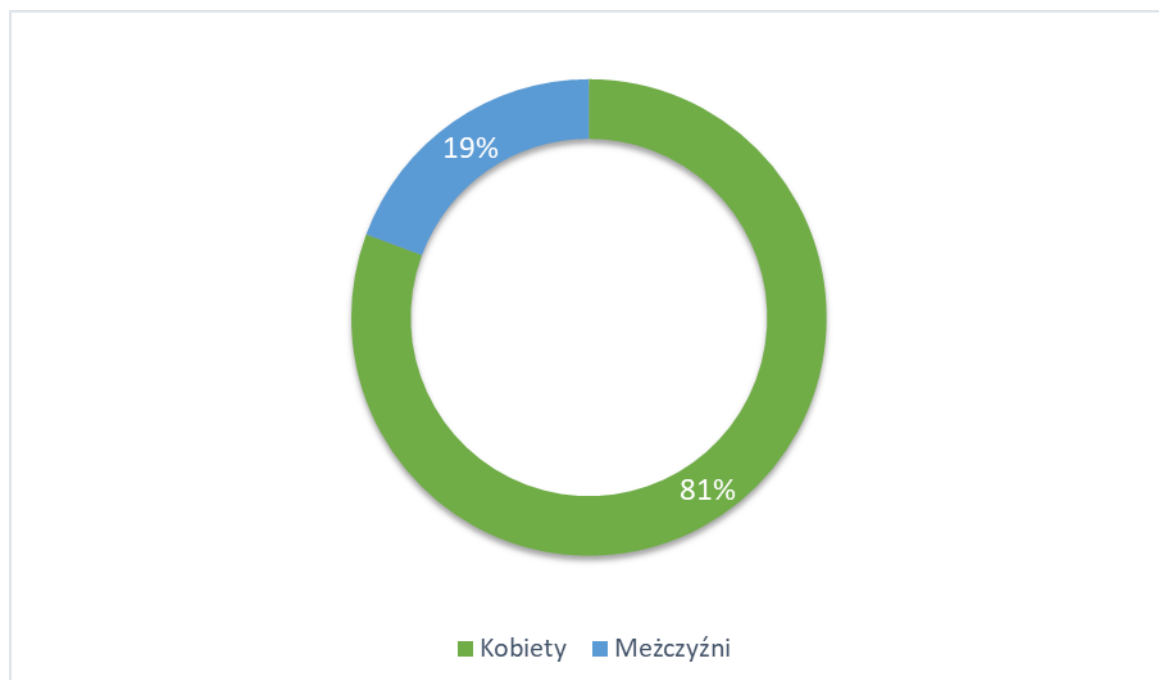
3. Lokalne zagrożenia społeczne w grupie mieszkańców dorosłych mieszkańców

3.1. Grupa badana

Badania miały charakter ankiety i obejmowały mieszkańców Gminy Śrem, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci zostali poinformowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział łącznie 150 osób. Badaniem objęto 121 kobiet oraz 29 mężczyzn.

Wykres 4. Liczba respondentów- dorośli mieszkańcy.

3.2. Cel badania

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym,
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze,
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia,
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów,
- zagadnienia związane z uzależnieniem od hazardu,
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie, w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych,
- zagadnienia związane z cyberprzemocą oraz uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

3.3. Spożywanie alkoholu oraz związane z nim inne problemy społeczne

Jak wynika z badania przeprowadzonego w 2019 roku przez CBOS wśród Polaków powszechny jest pogląd, że nadużywanie alkoholu jest w naszym kraju dużym problemem (91%). Tylko 6% badanych uważa, że jest to mały problem, a 3% nie ma zdania w tej sprawie⁵.

Odpowiedzi respondentów na pytania odnośnie spożywania alkoholu różnią się w zależności od płci, wieku i grup zawodowych. Wśród kobiet jest dwa razy więcej abstynentów niż wśród mężczyzn (21% w stosunku do 10%). Z przeprowadzonych badań wynika, że w ciągu 9 lat nastąpił wzrost spożycia alkoholu wśród kobiet- w roku 2010 abstynencję deklarowała, co trzecia kobieta. Biorąc pod uwagę grupy wiekowe, to alkohol najczęściej piją badani w wieku 25-34 lata. Natomiast w 2010 roku relatywnie najczęściej pijących alkohol było wśród najmłodszych badanych (18-24 lata). Uzyskane wyniki pozwalają na stwierdzenie, że styl konsumpcji alkoholu nie zmienia się wraz z upływem czasu. Sytuacja wygląda podobnie w przypadku osób z grupy wiekowej 65 lat i więcej, którzy 9 lat temu plasowali się w przedziale 55-64 lata- odsetek abstynentów wśród tych osób jest stały i wynosi 28%⁶.

⁵ Komunikat CBOS „Konsumpcja alkoholu w Polsce”, grudzień 2019 (oprac. M. Bożewicz).

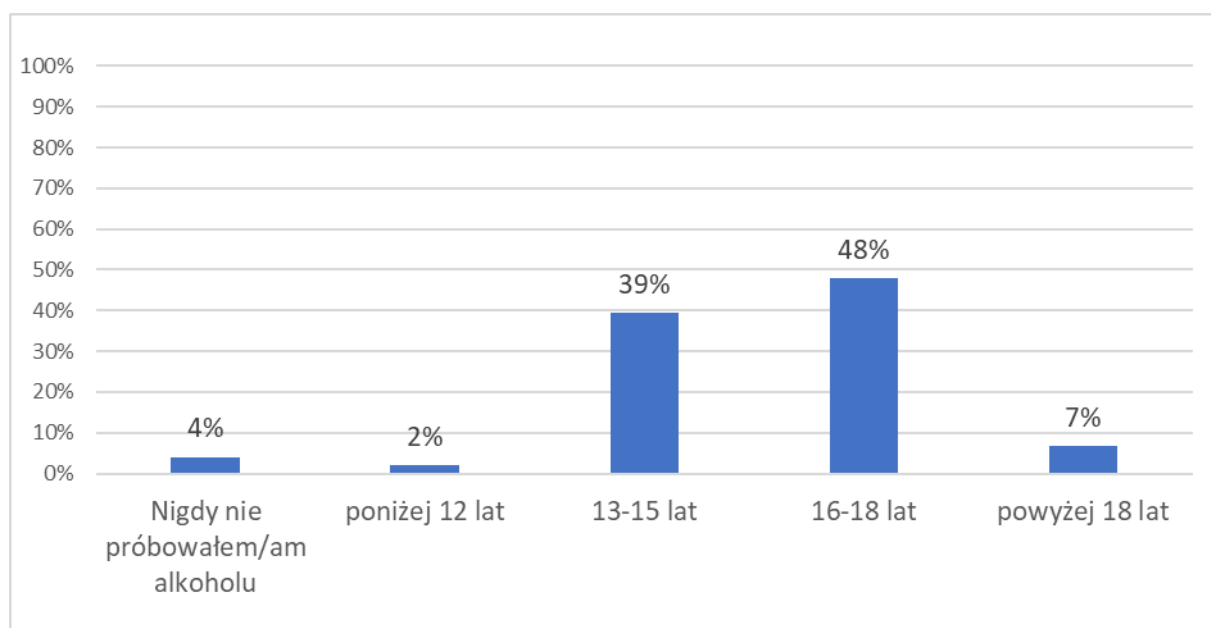
⁶ Tamże.

Jeżeli chodzi o częstotliwości spożywania alkoholu, to większość Polaków (56%) deklaruje, że pije alkohol okazjonalnie, 8% spożywa go często, a co trzeci unika okazji do picia alkoholu lub w ogóle go nie spożywa. Porównując te wyniki z wynikami badań CBOS z 2010 r. zmniejszył się odsetek osób deklarujących częste picie (z 11% do 8%) i całkowitych abstynentów (z 22% do 16%). Jednakże, wzrósł udział osób spożywających alkohol czasami, z dobrej okazji, ale nie często (z 50% do 56%)⁷.

Od 2010 roku znacząco zmalał udział piwa, jako najczęściej spożywanego alkoholu, kiedy to, co druga osoba spośród pijących alkohol (52%) przyznawała, że najczęściej sięga po piwo. Obecnie wybiera je 39% respondentów, którzy nie rezygnują z napojów procentowych. Na drugim miejscu znajduje się wino (25%), a na trzecim – wódka (16%). Odsetek osób najchętniej wybierających wino rośnie od 2007 roku, natomiast największy wzrost dotyczy alkoholi wysokogatunkowych, np. koniaku czy whisky – obecnie, co dziewiąty badany pijący alkohol (11%) deklaruje, że, jeśli sięga po kieliszek, to najczęściej z tego typu trunkiem⁸.

W ankiecie przeprowadzonej wśród mieszkańców Gminy Śrem również zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców na temat alkoholu. Pierwszą z poruszanych kwestii był **wiek inicjacji alkoholowej**. Badani mieszkańcy określając wiek inicjacji alkoholowej najczęściej wskazywali na wiek pomiędzy **16 a 18** rokiem życia - **48%**. Kolejne **39%** zadeklarowało, że inicjacja alkoholowa miała u nich miejsce w wieku **między 13 a 15 lat**, **7%** przyznało, że pierwszy raz piło alkohol gdy **byli już pełnoletni**, a **2%** w **wieku poniżej 12 lat**. Pozostałe 4% badanych nigdy nie piło alkoholu.

Wykres 5. Wiek inicjacji alkoholowej- dorośli mieszkańcy.

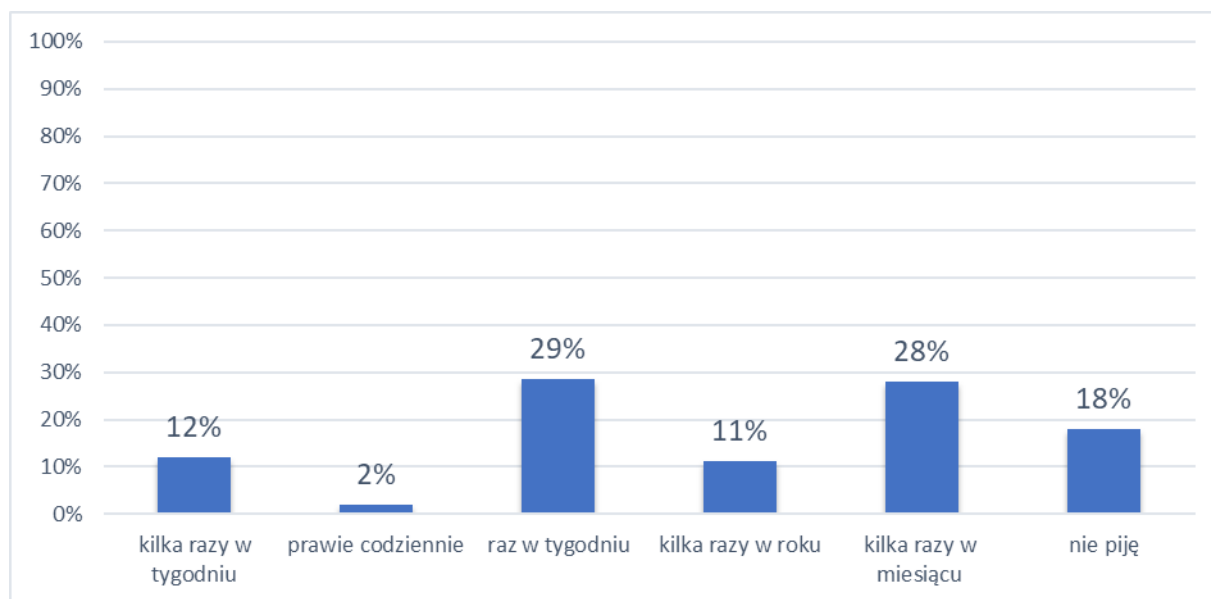

⁷ Tamże.

⁸ Komunikat CBOS „Konsumpcja alkoholu w Polsce”, grudzień 2019 (oprac. M. Bożewicz).

Kolejną kwestią była **częstotliwość spożywania alkoholu**. Spożywanie alkoholu **raz w tygodniu** zadeklarowało **29%** badanych. Kolejno, **28%** wskazało, że spożywa alkohol **kilka razy w miesiącu**, a **12%** kilka razy w tygodniu. Natomiast **11%** mieszkańców przyznało, że spożywa alkohol **kilka razy w roku**, a **2% prawie codziennie**. Pozostałe 18% to osoby deklarujące abstynencję. Na podstawie tych danych można stwierdzić, że spora część badanych mieszkańców dość często spożywa alkohol- **71% pije alkohol kilka razy w miesiącu lub częściej**.

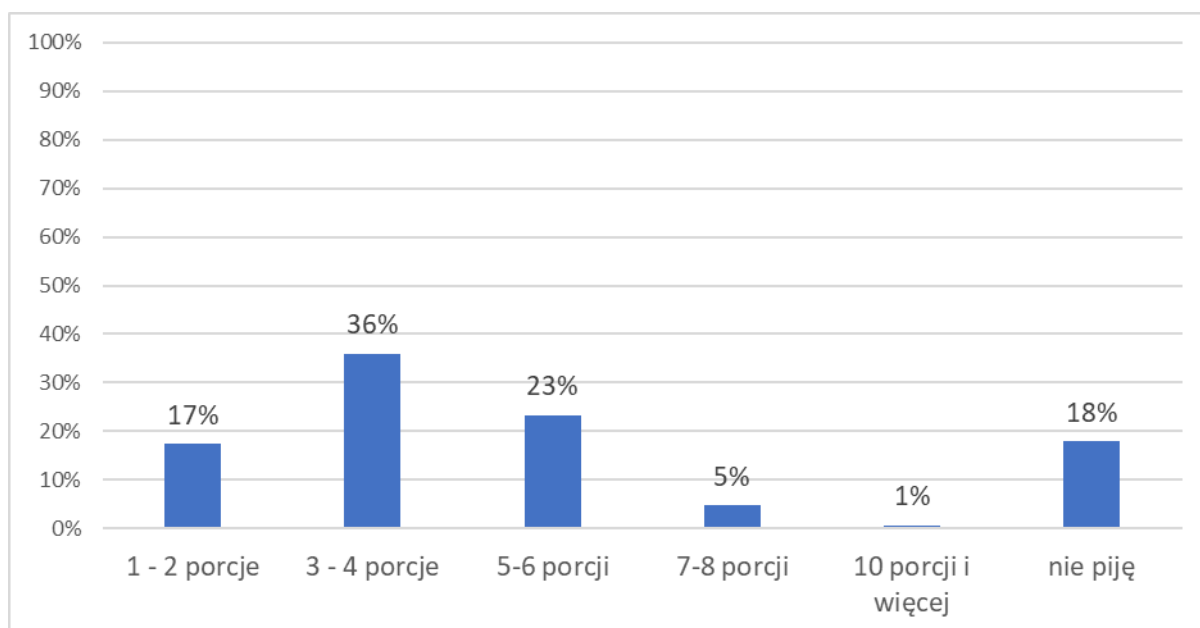
Wykres 6. Częstotliwość spożywania alkoholu- dorośli mieszkańcy.

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu interesujące były także **ilości jego jednorazowego wypicia**. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

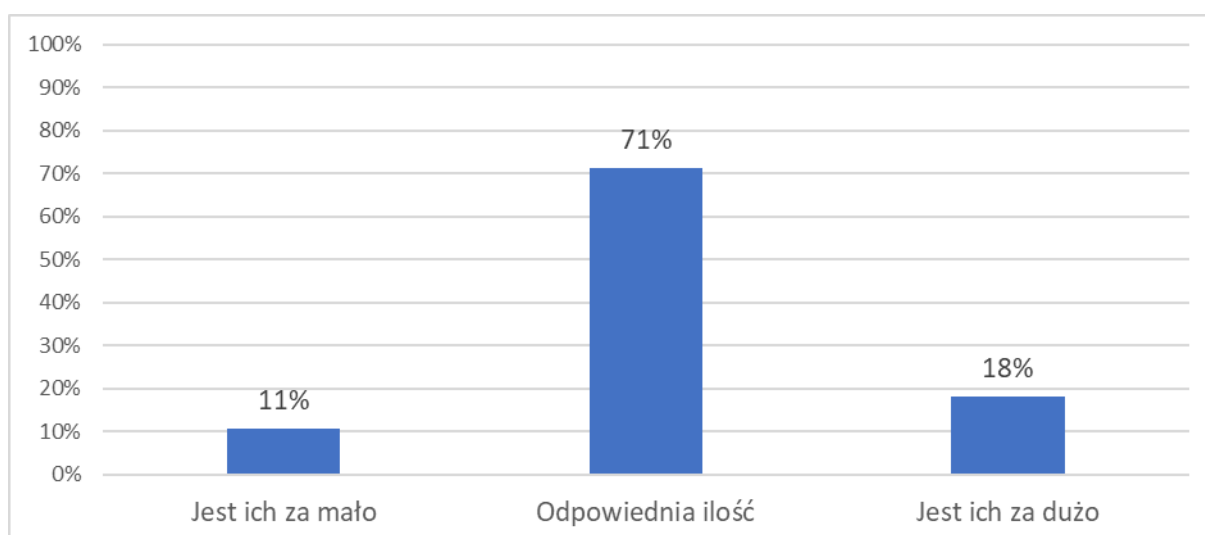
Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 3-4 porcje alkoholu- 36%. Pozostali przyznali, że **spożywają jednorazowo 5-6 porcji alkoholu- 23%** lub **1-2 porcje- 17%**, czy też **7 porcji i więcej- 6%**. W tym pytaniu 18% badanych zadeklarowało abstynencję. Wobec tego należy uznać, że pewna część mieszkańców spożywa jednorazowo znaczne ilości alkoholu (5 porcji i więcej- 29%).

Wykres 7. Ilość porcji alkoholu wypijanych podczas "standardowego" picia- dorośli mieszkańcy.

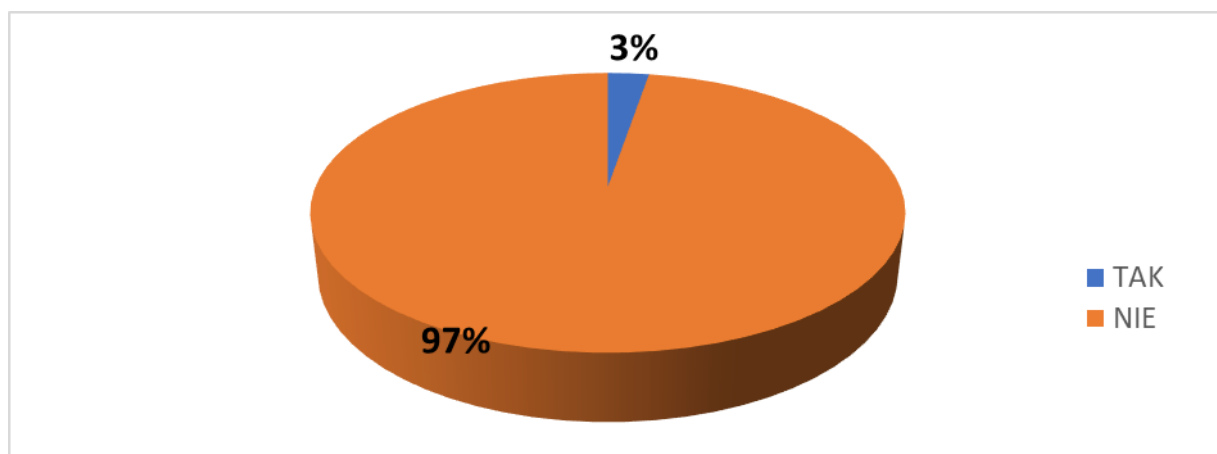
Zdecydowana większość- 71% mieszkańców Gminy Śrem uważa, że **w okolicy znajduje się odpowiednia liczba punktów**, w których można kupić alkohol. Jednocześnie, **18%** badanych twierdzi, że **lokali jest za dużo**, a **11%**, że jest ich **za mało**.

Wykres 8. Stopień dostępności lokali w Gminie Śrem, w których można kupić alkohol w opinii dorosłych mieszkańców.

Co ważne, **tylko 3%** badanych wie gdzie może **zgłosić się po pomoc osoba uzależniona od alkoholu**. Badani mieszkańcy, jako instytucje pomocowe w tym zakresie najczęściej wskazywali grupy samopomocowe Anonimowych Alkoholików,

Wykres 9. Czy wie Pani/Pan gdzie może zgłosić się po pomoc osoba uzależniona od alkoholu?

Zachowania związane z piciem alkoholu są w dużej mierze uwarunkowane postawami. Natomiast postawy zależą m. in. od wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, a także emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu.

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie, w jakim stopniu zgadzają się z określonymi stwierdzeniami. Pierwsze ze stwierdzeń dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie jest dość popularne wśród dorosłej społeczności Gminy Śrem, ponieważ **54% badanych** zaznaczyło, iż **zgadza się z powyższym stwierdzeniem**. Jednocześnie **46%** respondentów uważa, że alkohol zawarty w np. piwie jest tak samo szkodliwy, jak ten zawarty w wódce.

Kolejne stwierdzenie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. **Łącznie 18% badanych mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że „dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany”**. Dodatkowo, **18%** respondentów ocenia osoby pijące alkohol, jako **zagrożające lub raczej zagrożające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym**. Jednocześnie **15%** badanych uważa, że **osoby nieletnie mają łatwość w zakupie alkoholu w lokalnych sklepach**. **Zdecydowana większość** respondentów uważa, że **kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie** nawet niewielkich ilości alkoholu (**82,6%**), a także, że **prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu jest zabronione (77,3%)⁹**.

⁹ Suma odpowiedzi „raczej nie zgadzam się” oraz „zdecydowanie nie zgadzam się”.

Jednocześnie, **80%** badanych zgadza się co do tego, że **alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych**. Powyższe wyniki świadczą pośrednio o średnim poziomie wiedzy mieszkańców Gminy Śrem na temat negatywnych skutków spożywania alkoholu.

Tabela 12. Zgodność z twierdzeniami na temat alkoholu- dorośli mieszkańcy.

Twierdzenie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	18%	36%	38%	8%
Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.	1%	17%	69%	13%
Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.	2%	16%	68%	14%
Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.	1%	14%	67%	18%
Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.	4%	16%	68%	12%
Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.	1,3%	21,3%	65,3%	12%
Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.	2%	15,3%	71,3%	11,3%

4. Badania sprzedawców napojów alkoholowych

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących na wsi oraz w mieście są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

4.1. Grupa badana

Badanie zostało przeprowadzone wśród 50 sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie gminy. Grupa badana stanowiła 43 kobiety oraz 7 mężczyzn-39 z nich to pracownicy punktów, a 11 to właściciele.

4.2. Cel badania

Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

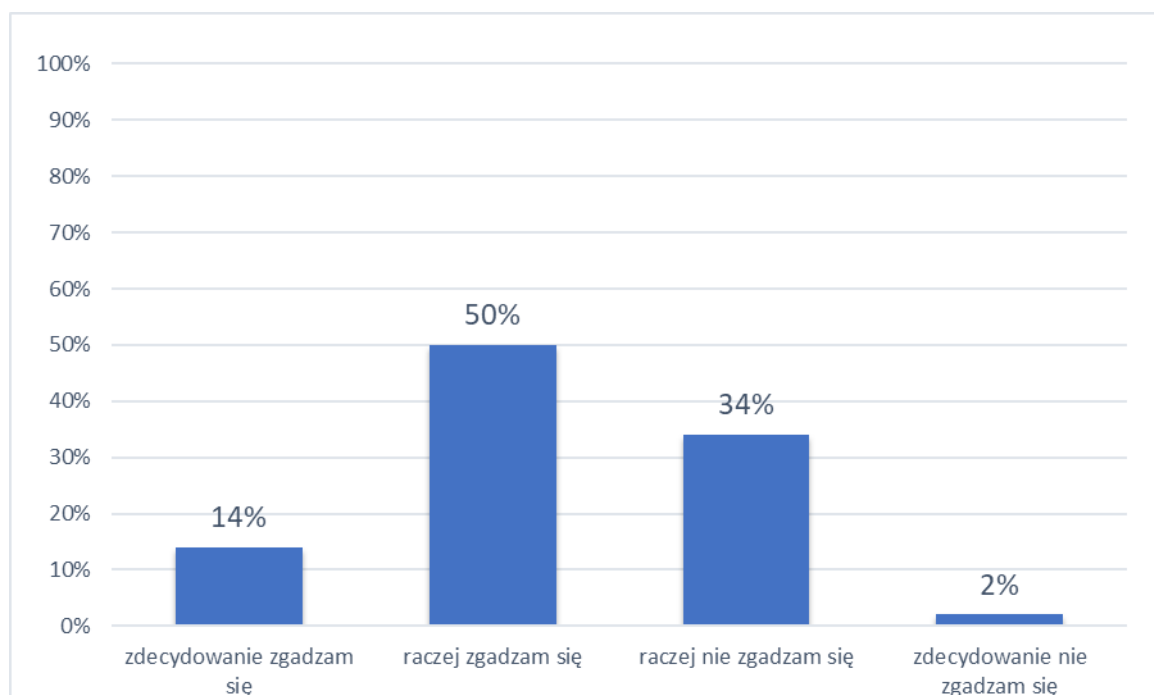
- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemnych sytuacji zainicjowane przez osoby spożywające alkohol.

4.3. Wyniki badań

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określanie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych.

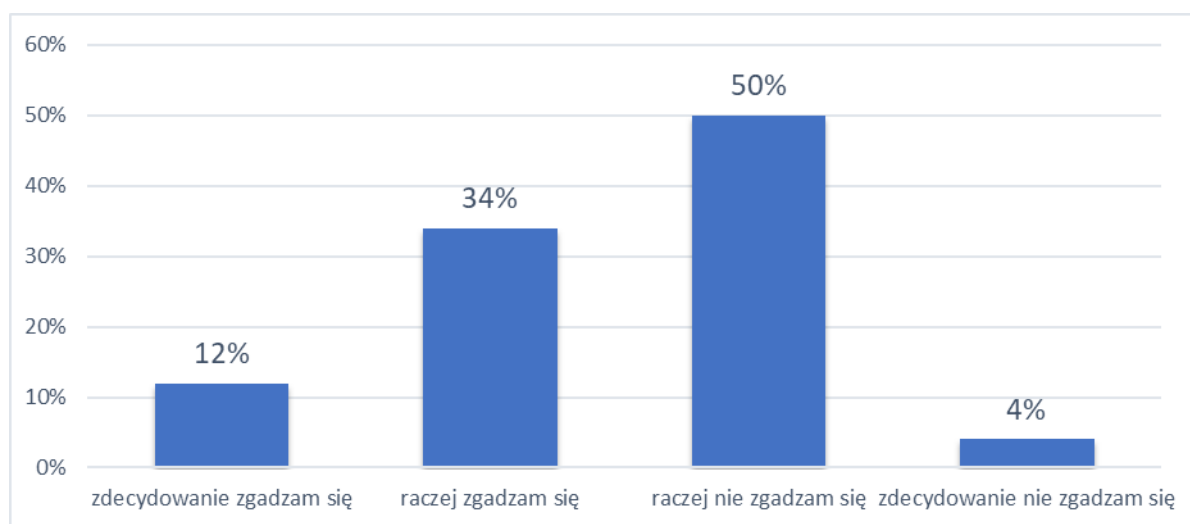
Większość badanych- 64% wskazało, że zdecydowanie lub raczej zgadza się, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny, jak ten zawarty w wódce. Świadczy, to o niskim poziomie świadomości ponad połowy badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu.

Wykres 10. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce"?

W sumie 46%¹⁰ sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany. 54% badanych wyraża zdanie przeciwne, czyli uważa, że dostęp ten nie powinien podlegać kontroli.

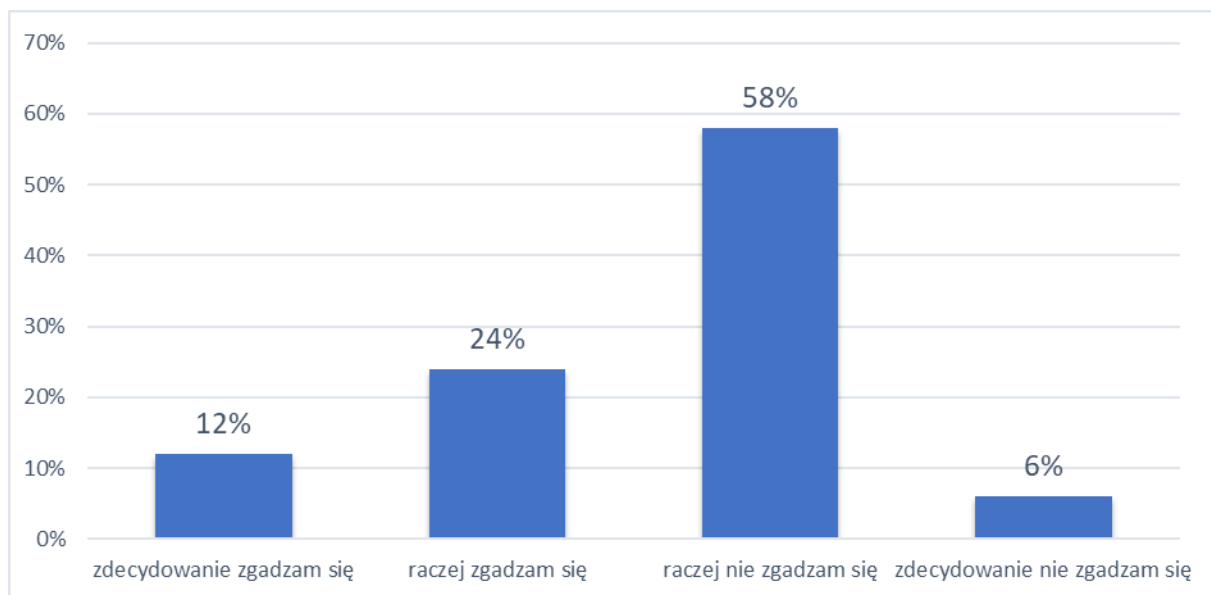
Wykres 11. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany"?

¹⁰ Suma odpowiedzi zdecydowanie zgadzam się oraz raczej się zgadzam.

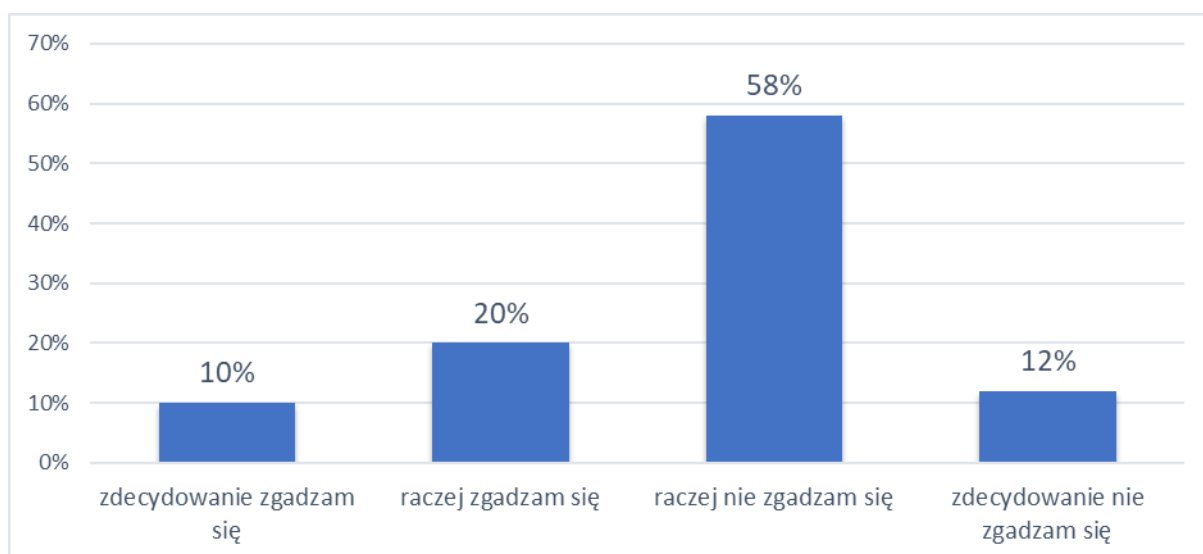
Nieco ponad 1/3 sprzedawców- 36% raczej zgadza się z tym, że osoby, które piją alkohol zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku.

Wykres 12. Czy zgadza się Pani/Pan z twierdzeniem: "Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym"?

Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18. roku życia. **Łącznie 70%¹¹ nie zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu**

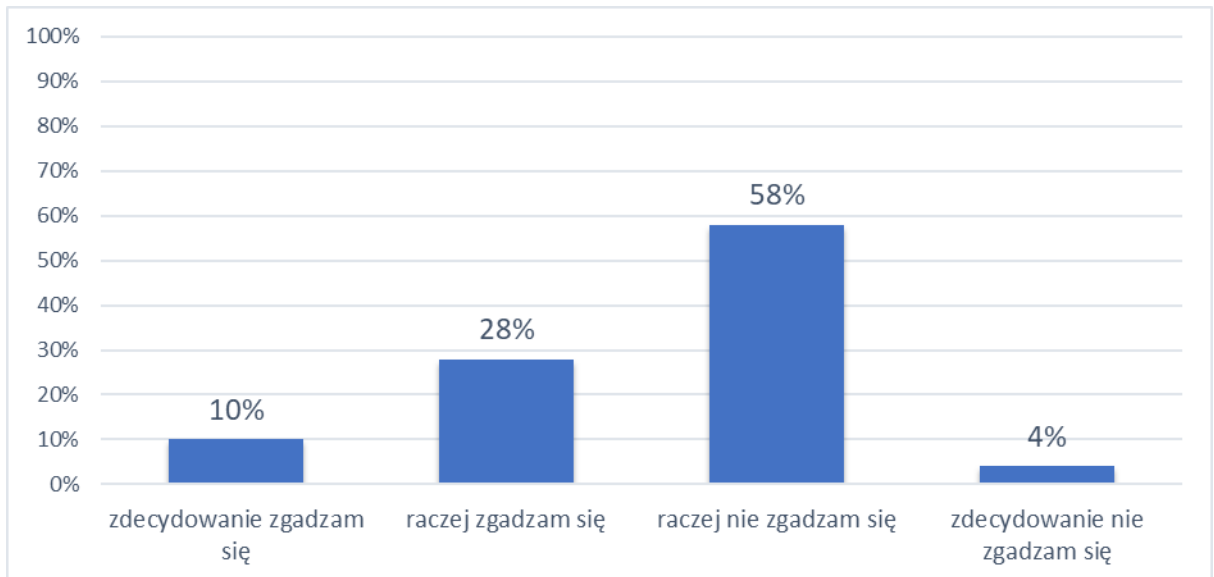
Wykres 13. Czy zgadza się Pani/Pan z twierdzeniem: "Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach"?

¹¹ Suma odpowiedzi zdecydowanie nie zgadzam się oraz raczej się nie zgadzam.

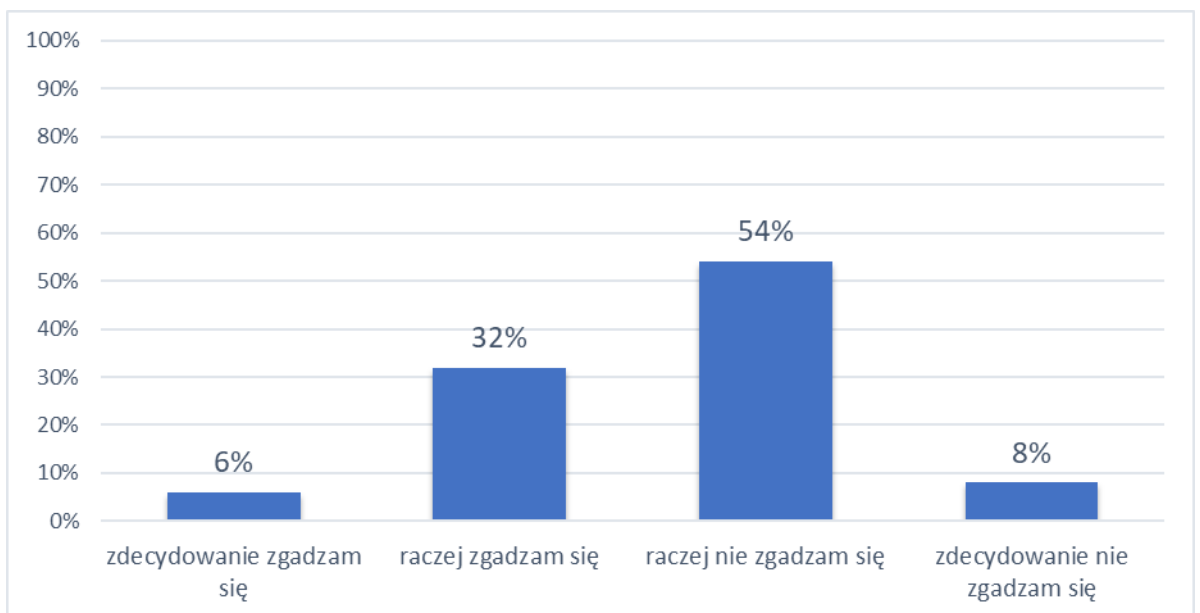
Łącznie 62% sprzedawców uważa, że spożywanie alkoholu nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.

Wykres 14. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych"?

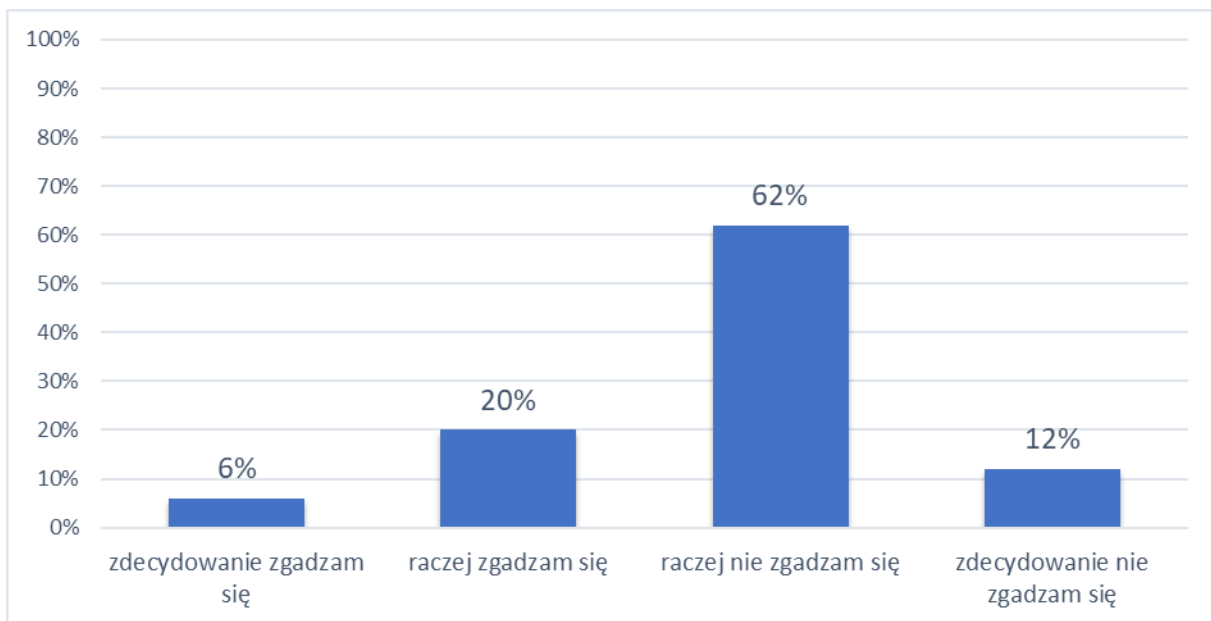
W sumie 62% badanych odpowiedziało, że prowadzenie samochodu nawet po niewielkiej ilości alkoholu jest niebezpieczne.

Wykres 15. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne"?

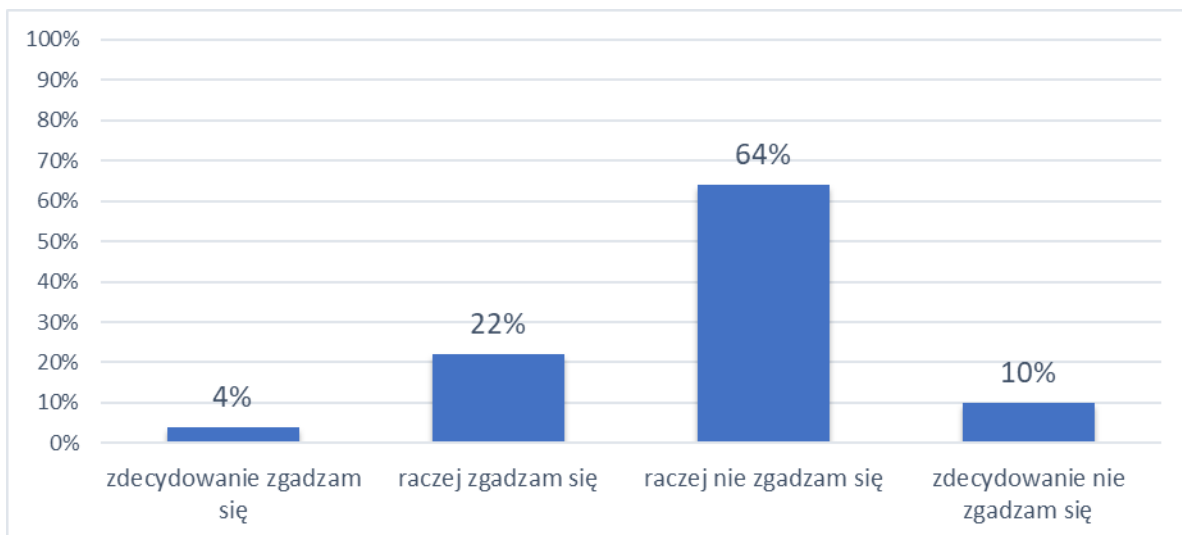
74% badanych sprzedawców uważa, że kobiety w ciąży nie mogą bezpiecznie pić nawet niewielkich ilości alkoholu.

Wykres 16. Czy zgadza się Pani/Pan z twierdzeniem: "Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu"?

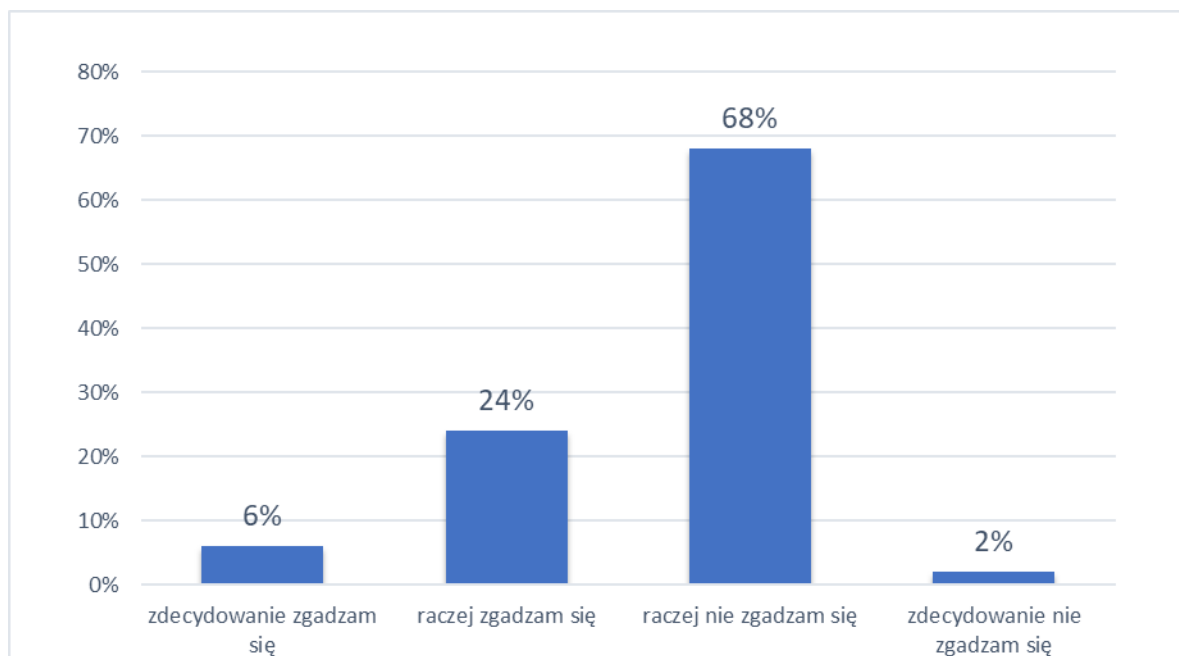
74% sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Śrem uważa, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia.

Wykres 17. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Alkohol powinien być dostępny dla osób poniżej 18 roku życia"?

70%¹² badanych uważa, że w ich okolicy nie znajduje się za duża liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Przeciwnego zdania jest 30% badanych sprzedawców.

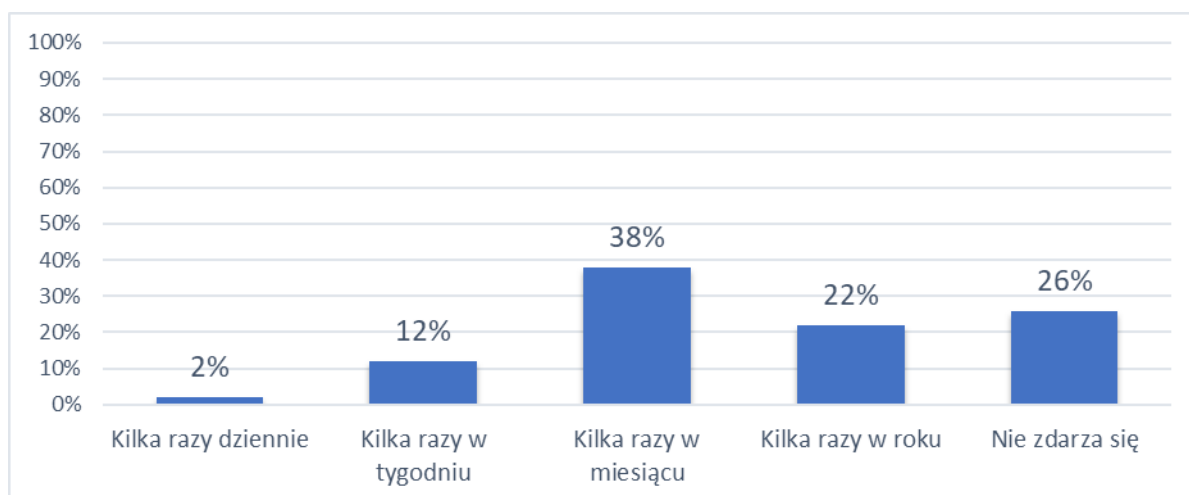
Wykres 18. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "W okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych"?

Sprzedawcy napojów alkoholowych w Gminie Śrem deklarują najczęściej, że **przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się kilka razy w miesiącu (38%), nie zdarzają się (26%)** lub też **zdarzają kilka razy w roku (22%)**. Poza tym, **12% wskazało, że takie przypadki zdarzają się kilka razy w tygodniu, a 2%, że kilka razy dziennie**. Wobec tego, należy uznać, że próby zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie są podejmowane na terenie gminy dość często, a w niektórych punktach jest to problem nagminny.

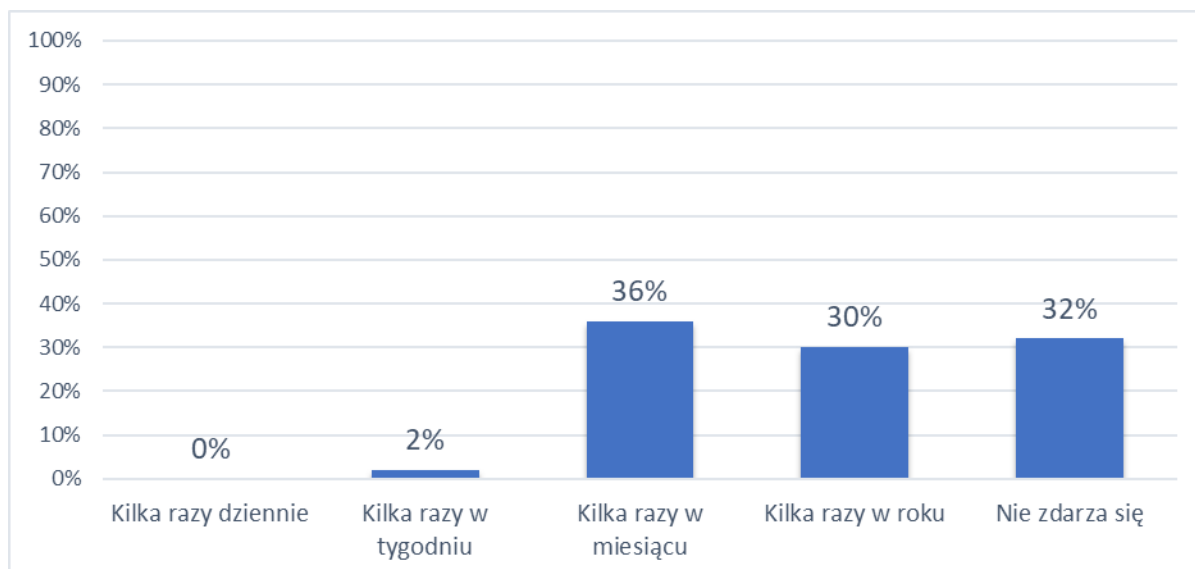
¹² Suma odpowiedzi zdecydowanie nie zgadzam się oraz raczej się nie zgadzam.

Wykres 19. Jak często zdarza się, że osoba niepełnoletnia próbuje kupić alkohol w Pana/Pani sklepie?

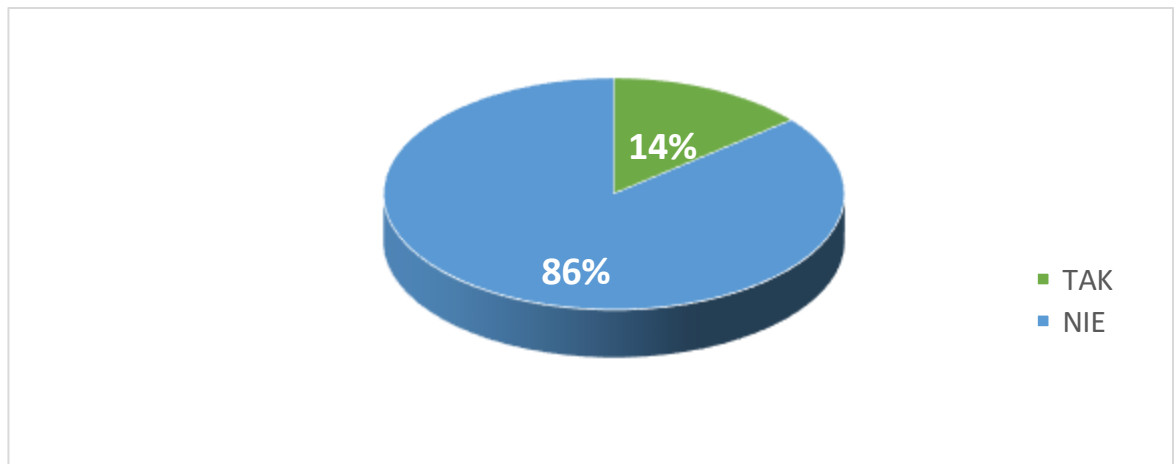
Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży w niektórych sklepach wydaje się być dość częstym zjawiskiem- **36%** badanych stwierdziło, że takie przypadki zdarzają się **kilka razy w miesiącu**, a **30%**, że **kilka razy w roku**. Kolejne **2%** sprzedawców wskazało, że **kilka razy w tygodniu**. Pozostali respondenci- **32%** odpowiedziało, że takie przypadki nie zdarzają się **nigdy**.

Wykres 20. Jak często zdarza się, że ktoś spożywa alkohol w obrębie Pana/Pani sklepu?

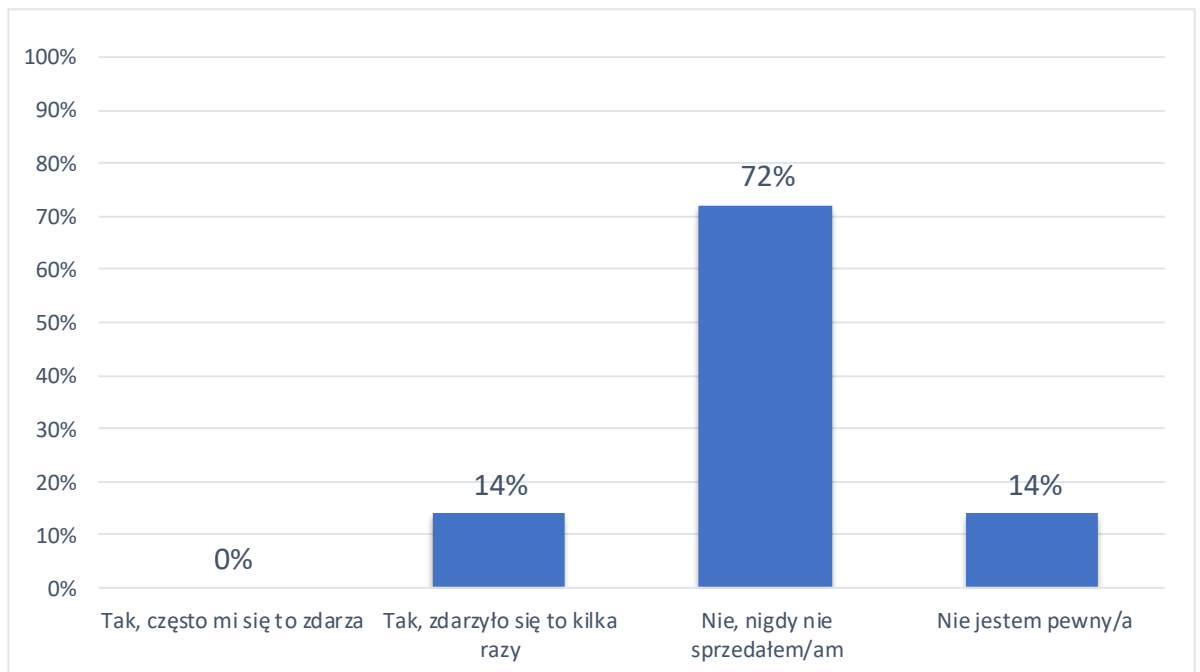
14% sprzedawców odpowiedziało, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy **doszło do nieprzyjemnych zjść** związanych ze **spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu**. Podczas 4 z takich zdarzeń istniała potrzeba wezwania Policji w celu interwencji.

Wykres 21. Czy zdarzyło się w ciągu ostatnich 3 miesięcy jakieś nieprzyjemne zajście związane z używaniem alkoholu w obrębie sklepu?

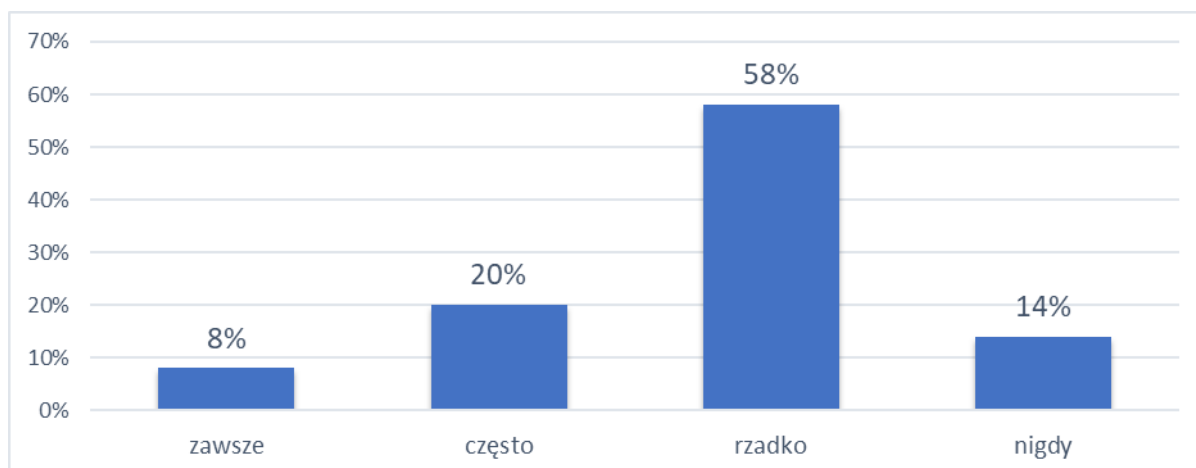
Większość badanych sprzedawców- 72% zadeklarowało, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie nieletniej. Natomiast 14% respondentów przyznaje, że nie jest co do tego pewne, a 14% wskazuje, że zdarzyło im się to kilka razy.

Wykres 22. Czy kiedykolwiek sprzedał Pan / sprzedała Pani alkohol osobie, o której wiedział Pan/Pani, że jest nieletnia?

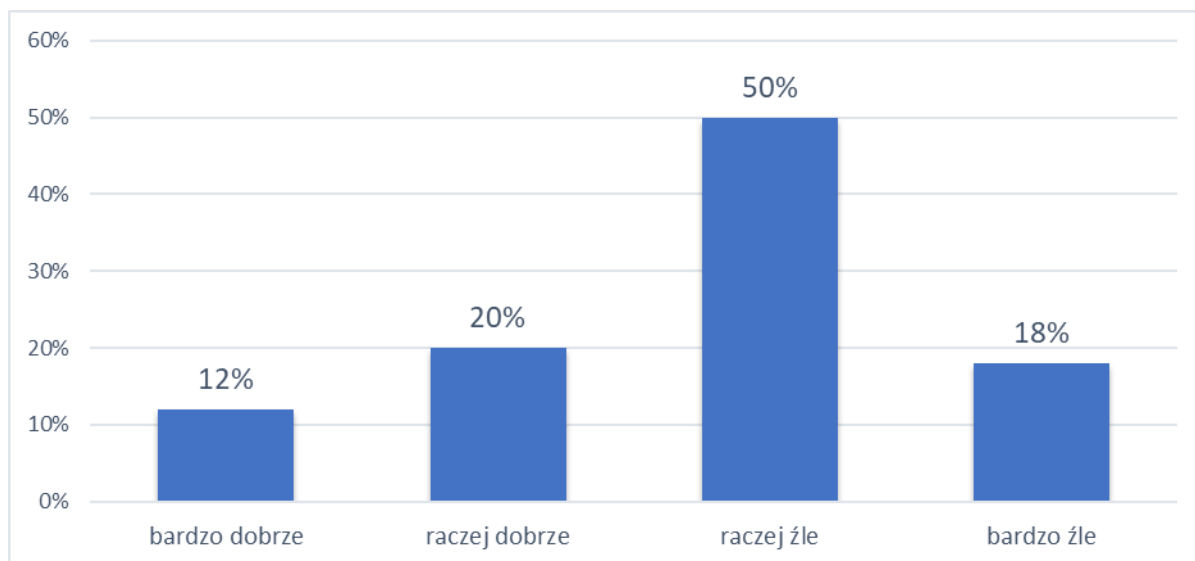
W przypadku wątpliwości, co do wieku, **58%** badanych twierdzi, że **rzadko sprawdza dowody potwierdzające wiek**, **20%** robi to **często**, **14%-nigdy**, a **tylko 8%-zawsze**. Uzyskane wartości świadczą o odpowiedzialnej postawie tylko nieco ponad 1/4¹³ sprzedawców wobec zakazu sprzedaży alkoholu i wyrobów nikotynowych osobom nieletnim.

Wykres 23. W przypadku wątpliwości, jak często pyta Pan/Pani o dowód potwierdzający pełnoletniość klienta?

Ostatnie badane zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny funkcjonowania kontroli punktów sprzedaży alkoholu w Gminie Śrem. **Łącznie tylko 32% badanych oceniło jej funkcjonowanie bardzo i raczej dobrze.**

Wykres 24. Jak, Pana/Pani zdaniem funkcjonuje kontrola sprzedaży alkoholu w Pana/Pani miejscowości?

¹³ Odpowiedzi *zawsze* oraz *często*.

5. Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży

5.1. Metodologia

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, czy wszystkie pytania zostaną wypełnione.

5.2. Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych:

- alkoholu,
- narkotyków,
- dopalaczy,

a także przemocy rówieśniczej oraz form spędzania czasu wolnego.

5.3 Charakterystyka grupy badanej.

W badaniu wzięli uczniowie klas 4-6 oraz klas 7-8 ze szkół podstawowych w Gminie Śrem. Łącznie w badaniu wzięło udział 1 804 uczniów.

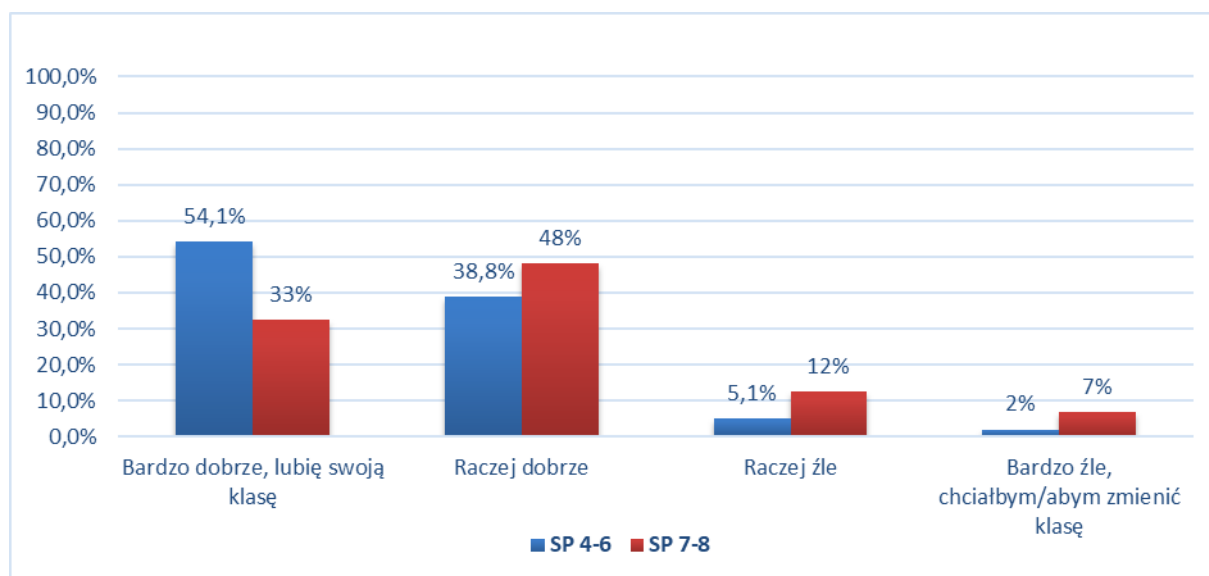
Tabela 13. Liczebność badanej grupy- uczniowie.

Klasy 4-6 szkół podstawowych (SP 4-6)	995
Klasy 7-8 szkół podstawowych (SP 7-8)	809
ŁĄCZNIE	1 804

Uczniowie odpowiedzieli na kilka ogólnych pytań związanych z uczęszczaniem do szkoły. Uzyskane odpowiedzi pozwalają na przedstawienie szkolnego środowiska w kontekście kwestii, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na częstotliwość występowania niepożądanych zjawisk i zachowań wśród dzieci oraz młodzieży.

W pierwszej kolejności uczniowie zostali zapytani o to, jak czują się w swojej klasie. Wyniki są bardzo zadowalające: **uczniowie dobrze czują się w swoich klasach** (SP 4-6- 92,9%, SP 7-8- 81%¹⁴). Nie należy jednak bagatelizować faktu, że **7,1%** uczniów klas 4-6 oraz **19%** uczniów klas 7-8 przeciwnie określa swoje odczucia.

Wykres 25. Jak czujesz się w swojej klasie?

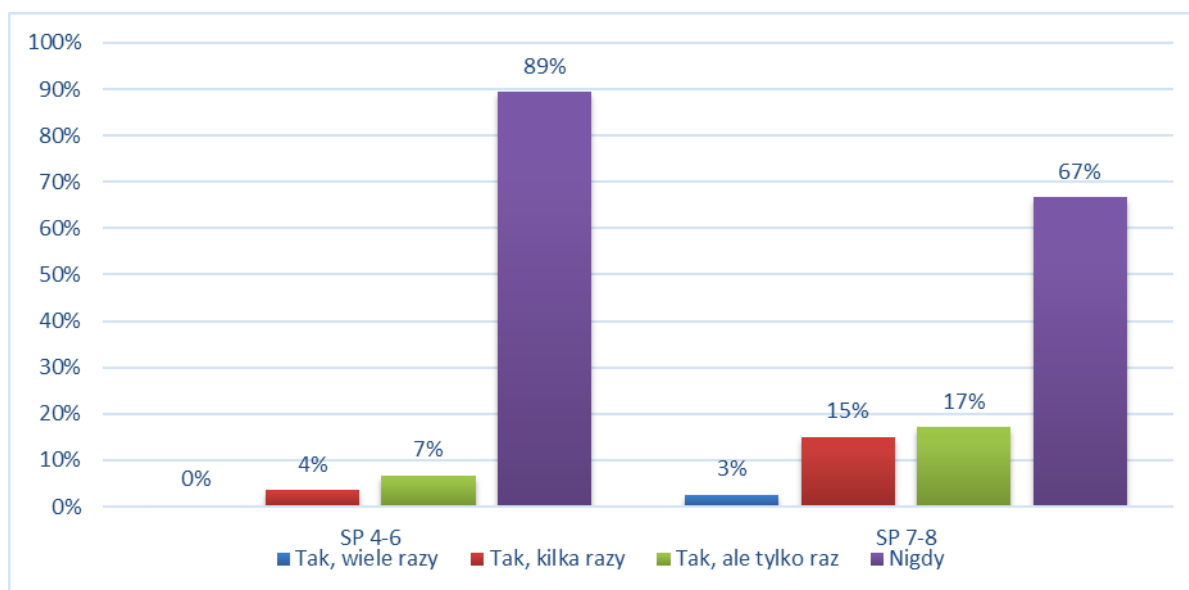
Wyniki prezentujące odpowiedzi uczniów na temat wagarowania, wydają się odzwierciedlać tendencje związane z wiekiem rozwojowym. **Uczniowie najmłodszych klas w sporej części nigdy nie byli na wagarach** (SP 4-6 – 89%) **lub byli na nich tylko raz** (SP 4-6 – 7%), czy też **kilka razy** (SP 4-6 – 4%). **W przypadku uczniów klas starszych odsetek uczniów, którzy kiedykolwiek byli na wagarach jest zdecydowanie wyższy- 67%. 17% z nich wagarowało tylko raz, 15% kilka razy, a 3% wiele razy.**

Poza tym, jak często uczniowie wagarują, istotnie wydają się być także powody, dla których decydują się to zrobić¹⁵. Uczniowie szkół podstawowych w Gminie Śrem **najczęściej wagarują z nudów** (SP 4-6- 1,6%, SP 7-8- 7,5%), **za zgodą rodziców** (SP 4-6- 2,2%, SP 7-8- 5,6%) lub **opuszczają lekcje za namową znajomych** (SP 4-6- 1,3%, SP 7-8- 6,1%), czy też **ze stresu, bo nie przygotowali się na zajęcia** (SP 4-6- 2,2%, SP 7-8- 5,2%).

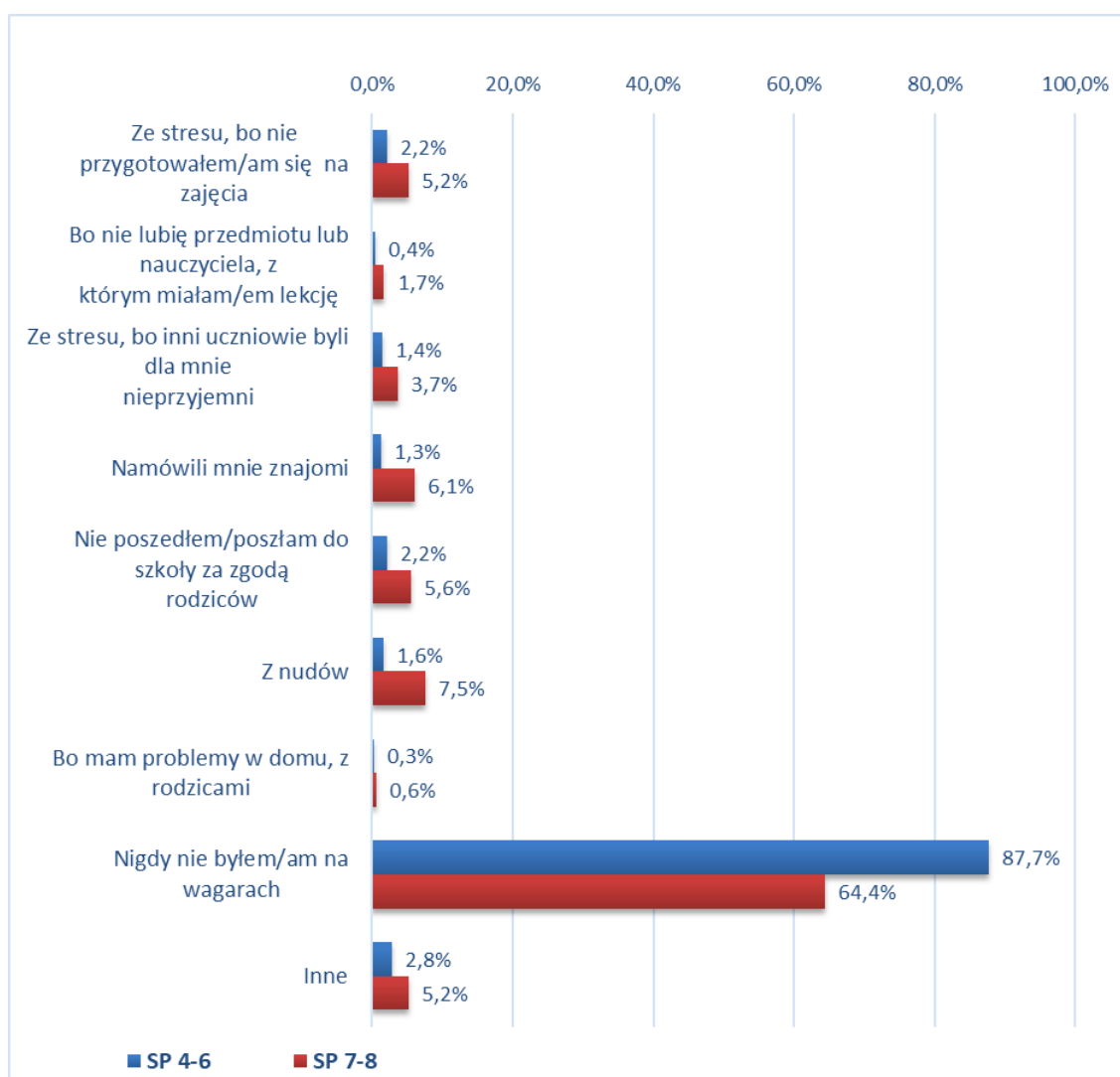
¹⁴ Zsumowane wyniki odpowiedzi: *bardzo dobrze, lubię swoją klasę* i *raczej dobrze*.

¹⁵ Uczniowie mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Wykres 26. Czy byłeś/aś kiedyś na wagarach?

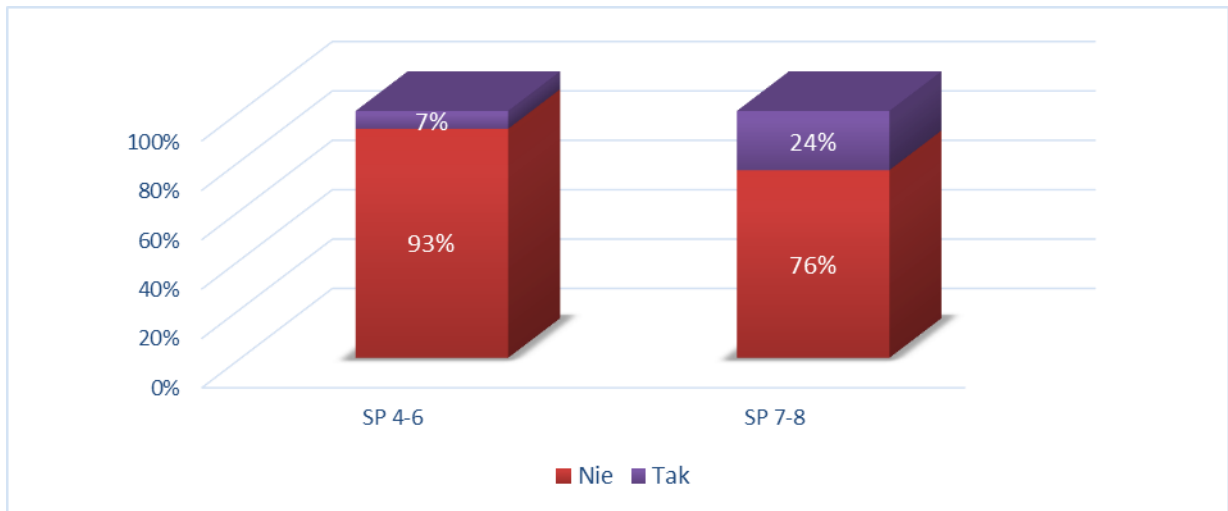
Wykres 27. Powody wagarowania.

5.4. Wyniki: Alkohol

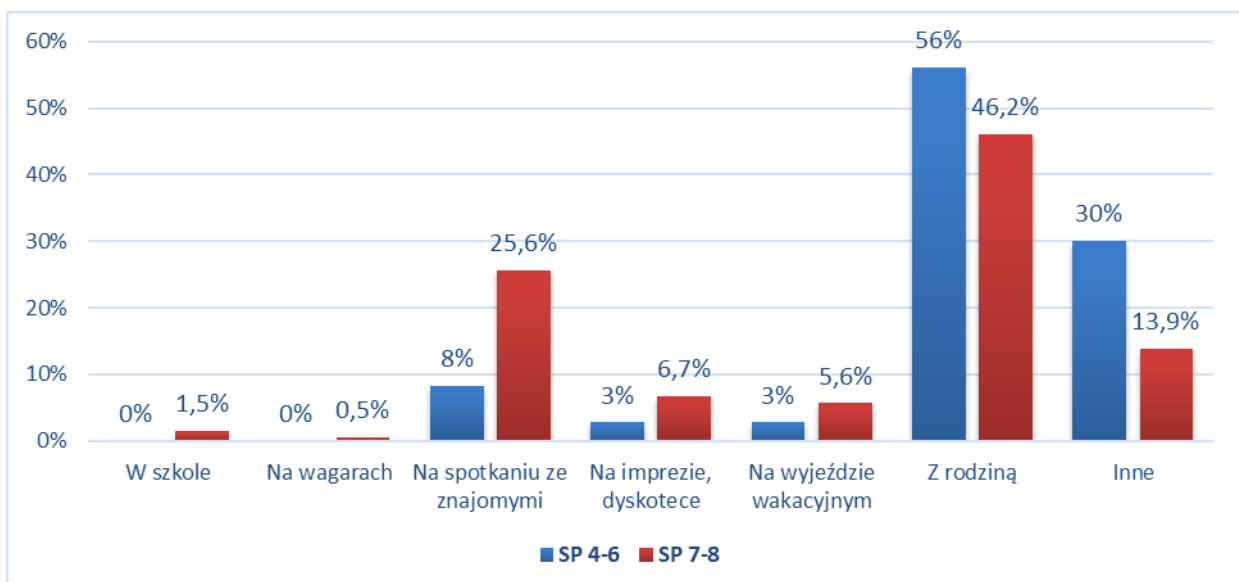
Inicjację alkoholową ma za sobą **7% badanych uczniów klas 4-6 oraz 24% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej.**

Wykres 28. Czy kiedykolwiek próbowałeś alkoholu?

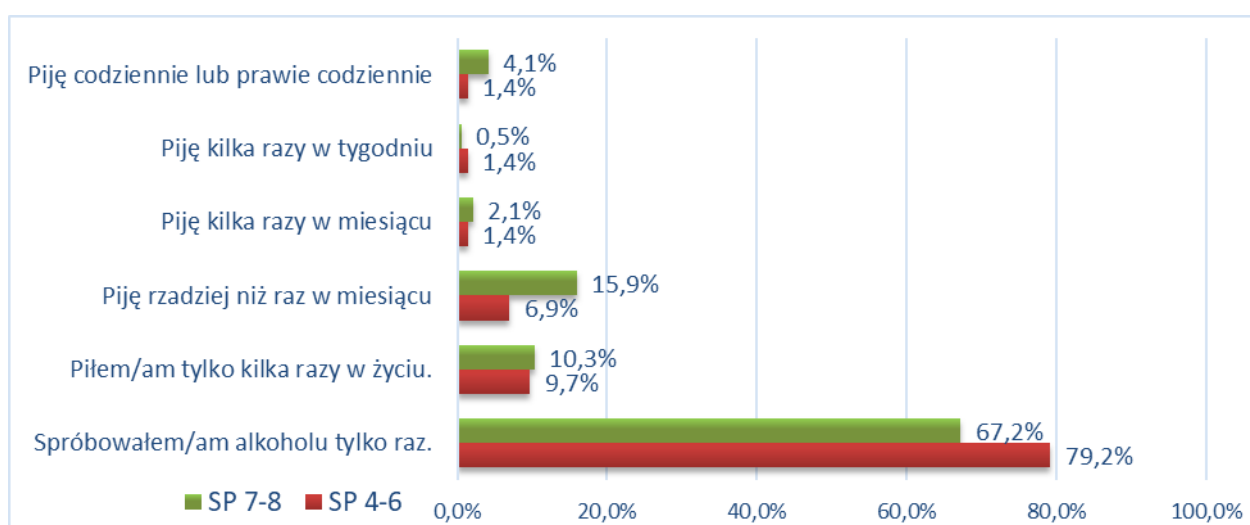
Najczęściej deklarowanymi **okolicznościami inicjacji alkoholowej** uczniów, którzy spożywali już alkohol są: **towarzystwo rodziny** (SP 4-6- 56%, SP 7-8 – 46,2%) oraz **spotkanie ze znajomymi** (SP 4-6- 8%, SP 7-8 – 25,6%).

Wykres 29. Okoliczności inicjacji alkoholowej.

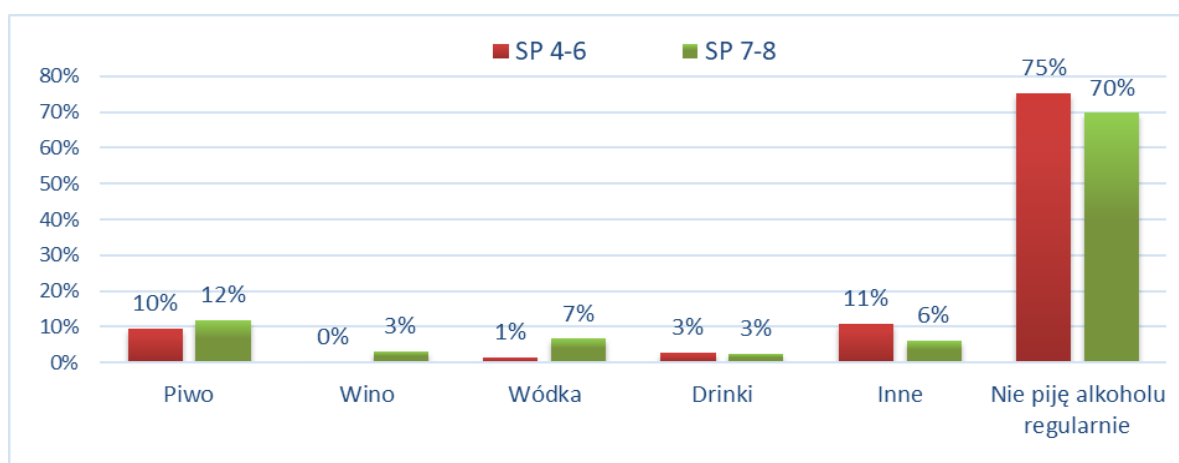
Oprócz okoliczności inicjacji ważne jest także to, **jak często** młodzi ludzie sięgają po alkohol. Wśród uczniów, którzy mają za sobą inicjację alkoholową, najczęściej pojawiała się odpowiedź, która odnosiła się do **jednorazowego (SP 4-6- 79,2%, SP 7-8 – 67,2%) spożycia alkoholu**. Nie należy jednak bagatelizować faktu, że 9,7% uczniów klas 4-6 oraz 10,3% uczniów klas 7-8, którzy mają za sobą inicjację alkoholową wskazało, że piło alkohol kilka razy w życiu, 6,9% uczniów klas 4-6 oraz 15,9% uczniów klas 7-8 przyznało, że spożywa alkohol rzadziej niż raz w miesiącu, a 4,2% uczniów klas 4-6 oraz 6,7% uczniów klas 7-8 pije alkohol kilka razy w miesiącu lub częściej.

Wykres 30. Jak często pijesz alkohol?

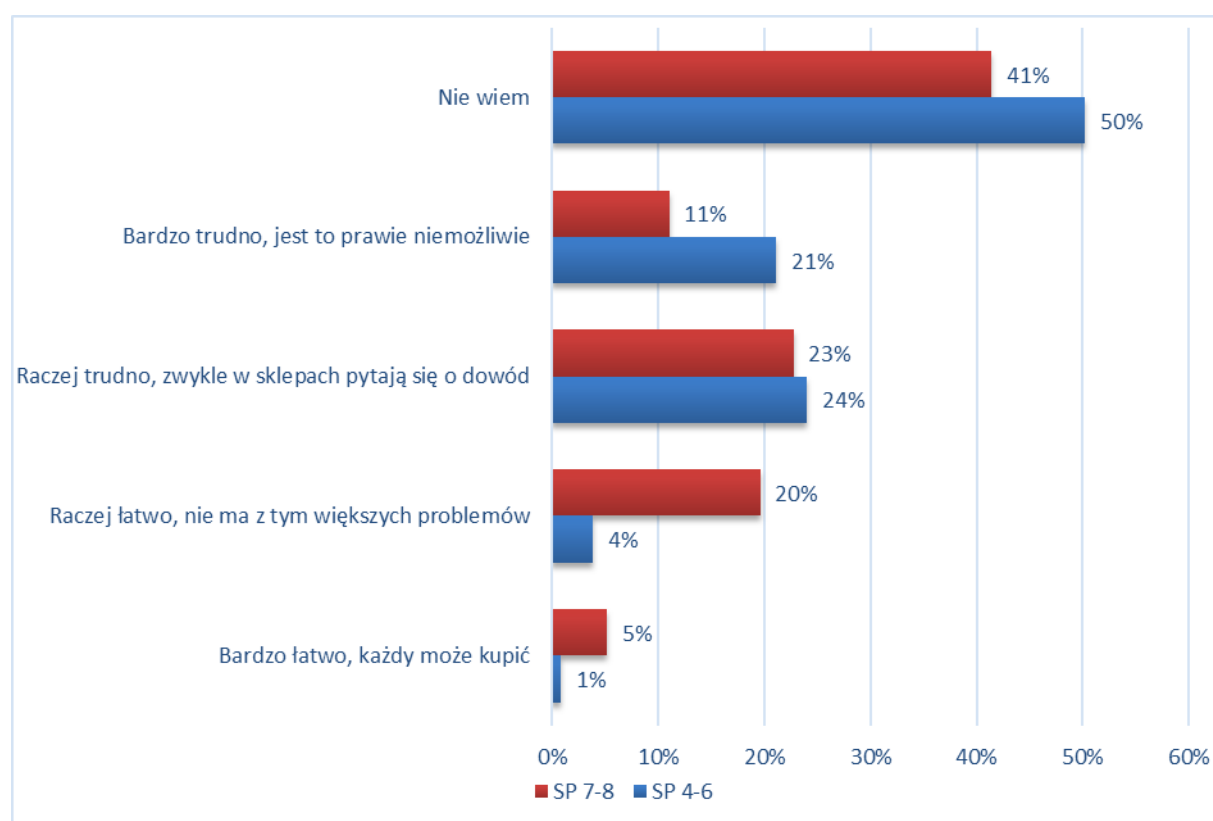
Następnie zapytano uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu- jak wynika z deklaracji starszych uczniów, Ci, którzy sięgają po alkohol najczęściej piją **piwo** (SP 4-6- 10%, SP 7-8 – 12%) Jednak w większości uczniowie odpowiedzieli, że **nie piją regularnie** alkoholu (SP 4-6- 75%, SP 7-8 – 70%).

Wykres 31. Rodzaj spożywanego alkoholu.

Kolejnym ważnym pytaniem, na które odpowiadali uczniowie było to dotyczące subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia. Uzyskane wyniki wskazują, że **50% uczniów klas 4-6 oraz 41% uczniów klas 7-8 nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonych 18 lat.** Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu. Jednakże łącznie **5%** uczniów **klas 4-6** oraz **25%** uczniów **klas 7-8** twierdzi, że jest to **raczej lub bardzo łatwe**, a łącznie **45%** uczniów klas 4-6 oraz **34%** uczniów **klas 7-8** uważa, że jest to **trudne lub bardzo trudne**. Oznaczać to może, że ci uczniowie lub ich rówieśnicy mogą być klientami w punktach ze sprzedażą alkoholu.

Wykres 32. Czy łatwo jest kupić alkohol, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?

6. Europejski program badań ankietowych w szkołach – ESPAD. Porównanie wyników badania uczniów z gminy Śrem z wynikami próby ogólnopolskiej z 2019 roku.

6.1. Metodologia

ESPAD jest pierwszym ogólnopolskim badaniem spełniającym warunki międzynarodowej porównywalności i jednocześnie podjętym z intencją śledzenia trendu w zakresie używania substancji przez młodzież szkolną. Badanie ESPAD zrealizowano w Polsce już siedmiokrotnie: w 1995 r., 1999 r., 2003 r., 2007 r., 2011, 2015 r. oraz 2019 r. W 1995 r. badanie objęło 26 krajów europejskich, w tym Polskę, w 2019 r. w badaniu uczestniczyło już 35 krajów naszego kontynentu.

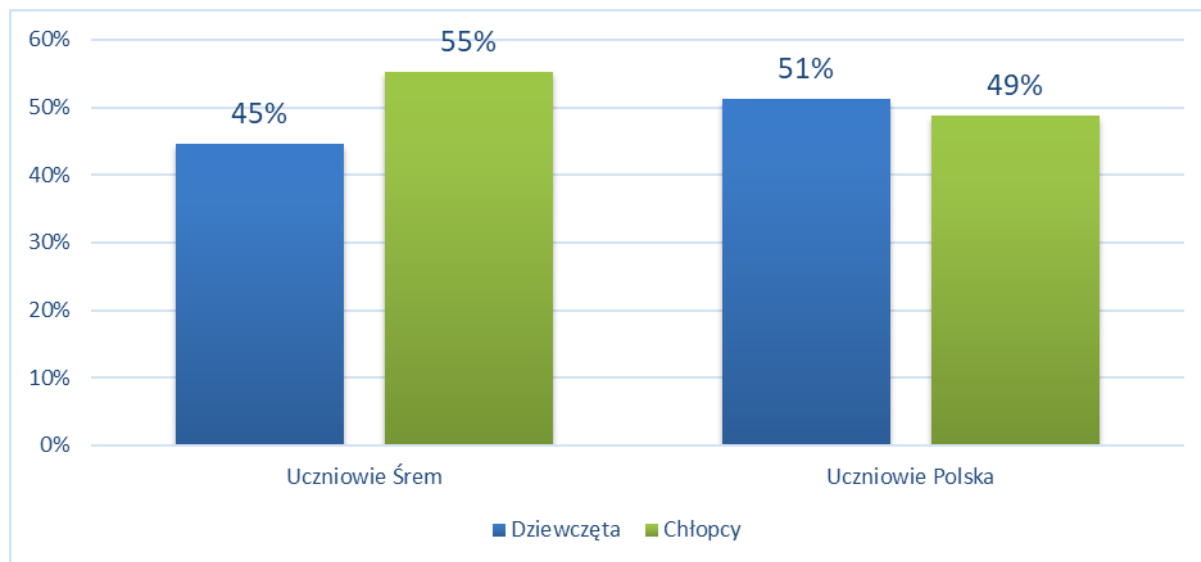
Badanie miało na celu przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych. Podstawowymi pytaniami badawczymi były zatem pytania o liczby młodych ludzi, którzy mieli doświadczenia z tego typu substancjami oraz o stopień nasilenia tych doświadczeń. Celem badania była również próba identyfikacji i pomiaru czynników wpływających na rozmiary zjawiska, zarówno po stronie popytu, jak podaży.

W badaniu zrealizowanym na potrzeby niniejszej diagnozy w roku 2021 zbadano kwestionariuszem ankiety ESPAD uczniów ze szkół ponadpodstawowych na terenie Gminy Śrem. Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Otrzymane w ten sposób wyniki porównano z wynikami ostatniego badania ogólnopolskiego ESPAD - u, przeprowadzonego w roku 2019. Porównania dokonywano w ramach dwóch grup: uczniów ze szkół ponadpodstawowych na terenie Gminy Śrem (SPP Śrem) z próbą ogólnopolską z 2019- uczniami szkół ponadpodstawowych (SPP PL). Łącznie w badaniu udział wzięło 320 uczniów ze szkół ponadpodstawowych z Gminy Śrem. Próba ogólnopolska z 2019 roku liczyła 3089 osób¹⁶.

¹⁶ Próba ważona.

Poniższy wykres obrazuje rozkład płci osób badanych. Zawarto na nim także rozkład płci osób badanych w ramach ogólnopolskiego badania ESPAD w 2019 roku.

Wykres 33. Płeć badanych- ESPAD.

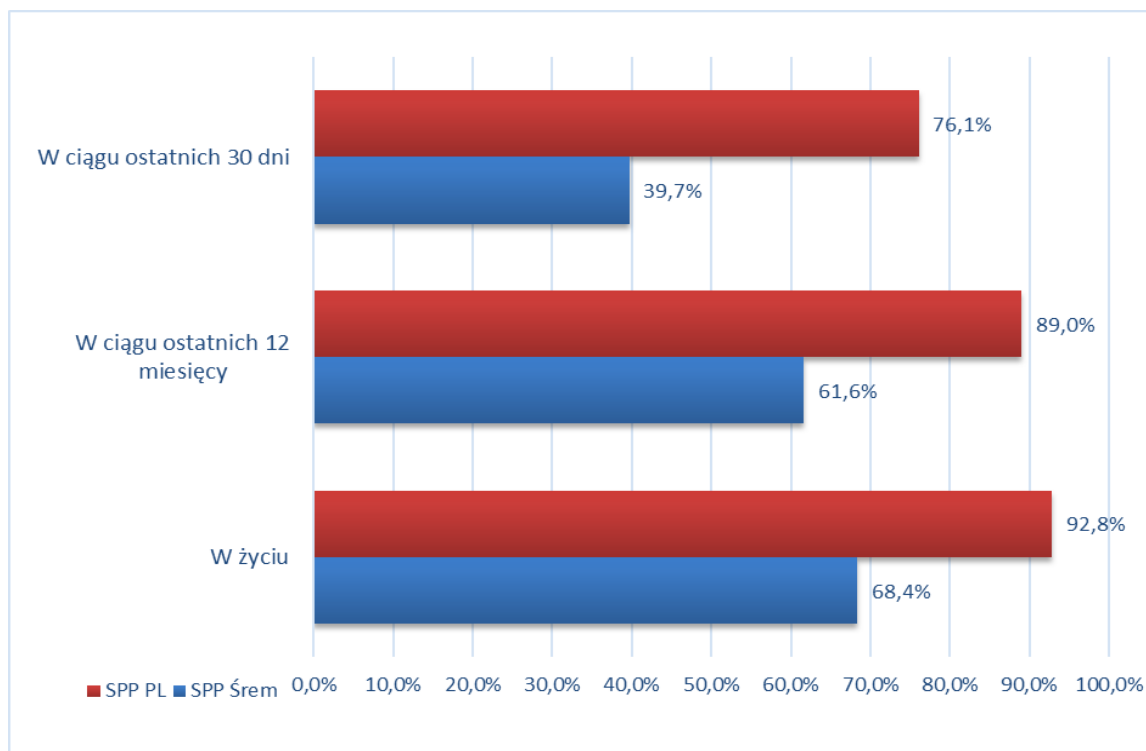

6.2. Wyniki - Picie napojów alkoholowych

Próby picia ma za sobą 68,4% uczniów ze szkół ponadpodstawowych na terenie Gminy Śrem oraz 92,8% uczniów z próby ogólnopolskiej. W czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem piło jakiegokolwiek napoje alkoholowe 61,6% uczniów z SPP Śrem i 89,0% uczniów z SPP PL. Za wskaźnik względnie częstego używania alkoholu przyjęto picie w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem. Jakiegokolwiek napoje alkoholowe w tym czasie piło 39,7% uczniów z Gminy Śrem i 76,1% uczniów z próby ogólnopolskiej. Uczniowie z Gminy Śrem zdecydowanie rzadziej sięgają po alkohol niż ich rówieśnicy na terenie Polski¹⁷, co wskazuje na pozytywny trend młodych ludzi wobec spożywania alkoholu.

¹⁷ Aczkolwiek, należy mieć na uwadze, że liczba badanych uczniów w Gminie Śrem jest w znacznej dysproporcji wobec ogólnopolskiego badania ESPAD. W związku z czym, wskazanie w analizie pojawiających się tendencji, podobieństw, czy różnic jest znacznie utrudnione.

Tabela 14. Ile razy (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się pić jakiś napój alkoholowy, tzn. piwo, wino, wódkę lub inny napój spirytusowy?

W kolejnej tabeli zawarto pełne wyniki badania uczniów z zakresu **spożycia poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych** (podczas ostatniej okazji picia napojów alkoholowych). **Największą popularność zarówno wśród uczniów z Gminy Śrem, jak i uczniów w badaniu ogólnopolskim ma piwo.**

Tabela 15. Podczas ostatniej sytuacji, kiedy piłeś(aś) jakiś napój alkoholowy, czy piłeś(aś)...? Jeśli tak, to ile wypileś/łaś?

PIWO		
	SPP Śrem	SPP PL
Nigdy nie piję piwa	46,6%	12,7%
Ostatnim razem nie piłem(am) piwa	13,8%	17,9%
Mniej niż jedną zwykłą butelkę lub puszkę (poniżej 0,5 litra)	15%	18,2%
1-2 typowe butelki lub puszki (powyżej 0,5 do 1 litra)	18,1%	37,8%
3-4 typowe butelki lub puszki (powyżej 1 litra do 2 litrów)	4,1%	8,3%
5 lub więcej typowych butelek lub puszek (powyżej 2 litrów)	2,5%	5,2%

CIDER		
	SPP Śrem	SPP PL
<i>Nigdy nie piję tego napoju</i>	90,3%	55,6%
<i>Ostatnim razem nie piłem(am) tego napoju</i>	7,2%	36,2%
<i>Mniej niż jedną zwykłą butelkę lub puszkę (poniżej 0,5 litra)</i>	1,3%	3,7%
<i>1-2 typowe butelki lub puszki (powyżej 0,5 do 1 litra)</i>	0,9%	3,3%
<i>3-4 typowe butelki lub puszki (powyżej 1 litra do 2 litrów)</i>	0,3%	0,6%
<i>5 lub więcej typowych butelek lub puszek (powyżej 2 litrów)</i>	0%	0,6%

ALCOPOP		
	SPP Śrem	SPP PL
<i>Mniej niż jedną zwykłą butelkę lub puszkę (poniżej 0,5 litra)</i>	1,6%	69,8%
<i>1-2 typowe butelki lub puszki (powyżej 0,5 do 1 litra)</i>	1,3%	23,8%
<i>3-4 typowe butelki lub puszki (powyżej 1 litra do 2 litrów)</i>	0%	2,4%
<i>5 lub więcej typowych butelek lub puszek (powyżej 2 litrów)</i>	0%	2,7%

WINO		
	SPP Śrem	SPP PL
<i>Nigdy nie piję wina</i>	63,4%	22,7%
<i>Ostatnim razem nie piłem(am) wina</i>	14,9%	43,2%
<i>1-2 kieliszki (powyżej 100 gram do 200 gram)</i>	5,9%	17%
<i>Pół butelki (ok. 370 gram)</i>	1,6%	8,9%
<i>Butelkę lub więcej (750 gram lub więcej)</i>	2,5%	4,4%

WÓDKA		
	SPP Śrem	SPP PL
<i>Nigdy nie piję wódki</i>	55%	20,6%
<i>Ostatnim razem nie piłem(am) wódki</i>	18,1%	31,7%
<i>1-2 kieliszki (powyżej 50 gram do 100 gram)</i>	3,1%	7,6%
<i>1-2 kieliszki (powyżej 100 gram do 200 gram)</i>	6,9%	8,8%
<i>3-5 kieliszków (powyżej 100 gram do 250 gram)</i>	6,3%	9,4%
<i>6 kieliszków lub więcej (300 gram lub więcej)</i>	10,6%	22%

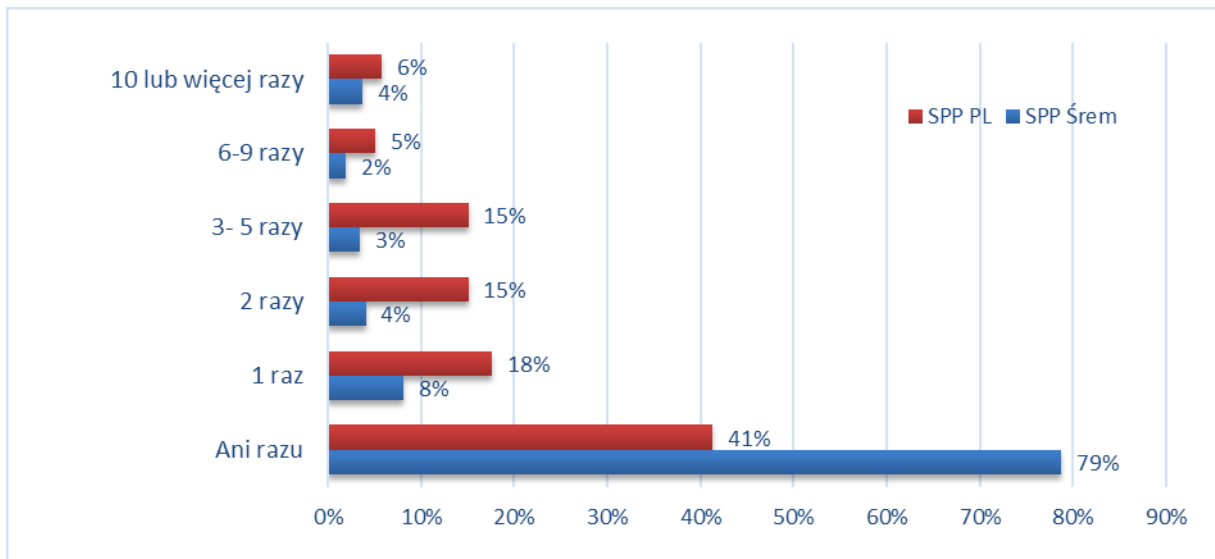
Szczególnie niebezpieczne dla zdrowia młodego człowieka, jak również dla porządku publicznego jest picie w znacznych ilościach, a zwłaszcza prowadzące do przekroczenia progu nietrzeźwości. **Stanu silnego upojenia alkoholem doświadczyła, chociaż raz w życiu, nieco ponad jedna trzecia uczniów z Gminy Śrem (35,3%) i ponad połowa uczniów z próby ogólnopolskiej(56,6%).** W czasie ostatnich 30 dni w stan silnego upicia wprowadziło się 12,2% młodzieży z Gminy Śrem i 18,8% młodzieży z próby ogólnopolskiej. **Wyniki wskazują, że mniejszy odsetek badanych z Gminy Śrem w porównaniu z próbą ogólnopolską wprowadził się w stan upojenia alkoholowego zarówno kiedykolwiek w życiu, w ciągu ostatnich 12 miesięcy, jak i 30 dni przed badaniem.**

Tabela 16. Ile razy (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się upić napojem alkoholowym, tzn. piwem, winem lub wódką?

	SPP Śrem	SPP PL
W życiu	35,3%	56,6%
W ciągu ostatnich 12 miesięcy	27,5%	44%
W ciągu ostatnich 30 dni	12,2%	18,8%

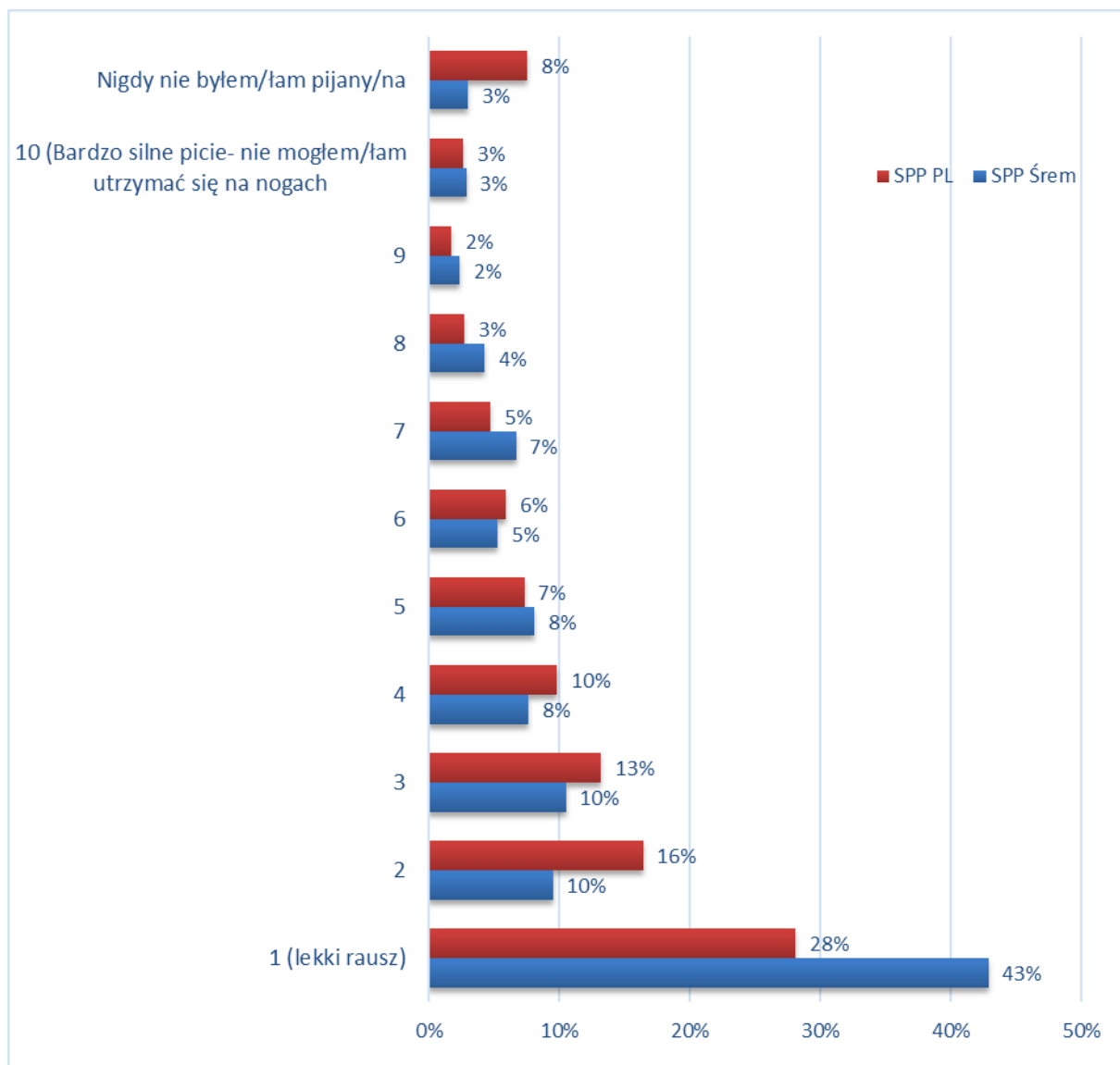
W badaniu przyjęto także obiektywną miarę nadmiernego spożycia przy jednej okazji. Taką miarą było 5 drinków lub więcej. Na poniższym wykresie zestawiono odsetki badanych, którym zdarzało się przekraczać tę miarę. **Badania wskazują, że uczniowie z Gminy Śrem upijają się rzadziej w porównaniu z próbą ogólnopolską.**

Wykres 34. Pomyśl o OSTATNICH 30 DNIACH. Ile razy (jeśli w ogóle) wypileś(aś) pięć lub więcej "drinków" z rzędu? ("Drink" oznacza tu kieliszek wina, butelkę piwa, mały kieliszek wódki lub innego napoju spirytusowego, albo szklankę niskoprocentowego koktajlu).

Pytaniem uzupełniającym wiedzę o upijaniu się młodzieży była próba oszacowania na skali dziesięciopunktowej poziomu intoksykacji przy ostatnim upiciu się. **Uczniowie Gminy Śrem w nieco wyższym odsetkach deklarują silne upicie się niż uczniowie z próby ogólnopolskiej.** Oceny na poziomie powyżej 5 punktów na dziesięciostopniowej skali sformułowało: SPP Śrem: 29%; SPP PL- 26. Bardzo silne upicie się (10 punktów) zadeklarowało tyle samo uczniów gminy Śrem, jak i z próby ogólnopolskiej. **Największy odsetek badanych w obydwu porównywanych grupach wskazał na lekki rausz- SPP Śrem 43%, SPP PL- 28%.** Poza tym, **mniejszy odsetek uczniów z Gminy Śrem w porównaniu z próbą ogólnopolską wskazał, że nigdy nie był pijany (SPP Śrem- 3%, SPP PL- 8%).**

Wykres 35. Przypomnij sobie ostatni przypadek, gdy byłeś(aś) pijany(a). Zaznacz na skali od 1 do 10 jak silnie byłeś(aś) wtedy pijany(a)?

7. Podsumowanie badań ankietowych

7.1. Dorośli mieszkańcy

Problem nadużywania alkoholu jest na dość wysokim poziomie ryzyka. Zdecydowana większość mieszkańców pierwszy raz spożywała alkohol jeszcze zanim osiągnęła wiek pełnoletności (inicjacja alkoholowa poniżej 18 roku życia- 89% dorosłych mieszkańców). Poza tym, większość badanych mieszkańców Gminy Śrem dość często spożywa alkohol- 71% pije go kilka razy w miesiącu lub częściej. Badani deklarują w większości, iż jednorazowo nie spożywają znacznych ilości alkoholu. Jednak, pewna część mieszkańców spożywa jednorazowo jego znaczne ilości (5 porcji i więcej- 29%). Wiedza na temat

szkodliwości spożywania alkoholu jest wśród mieszkańców na relatywnie średnim poziomie. Ponadto, zdecydowana większość mieszkańców nie posiada wiedzy na temat instytucji pomocowych w zakresie uzależnień od tej substancji. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu i rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach jego spożywania oraz promowanie zdrowego stylu życia.

Aczkolwiek, kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców, sięgających po alkohol. Dlatego, należałoby wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami, czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania. Konieczne jest stałe podejmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin. Niezbędne jest także wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych prowadzących działania z zakresu profilaktyki uzależnień.

7.2. Punkty sprzedaży alkoholu

a) Ankieta wykazała, że próby zakupu napojów alkoholowych przez osoby niepełnoletnie na terenie Gminy Śrem zdarzają się dość często, jednak nie jest to problem nagminny- sprzedawcy deklarują, że zdarzają się one najczęściej kilka razy w miesiącu (38%), nie zdarzają się (26%) lub też zdarzają kilka razy w roku (22%).

b) Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży na terenie Śrem w większości punktów jego sprzedaży nie jest częstym zjawiskiem. Ponadto, większość badanych sprzedawców 86% odpowiedziało, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie doszło do nieprzyjemnych zjść związanych ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu. Podczas 4 z takich zjść istniała potrzeba wezwania Policji w celu interwencji.

c) Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż większość sprzedawców odpowiedzialnie podchodzi do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim, a jednak niektórzy sprzedawcy mało poważnie traktują ten zakaz. Tylko 8% badanych twierdzi, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek, a 20% robi to często, 58% rzadko, a 14% nigdy. Jednakże, 72% badanych sprzedawcy deklarują, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie, o której wiedzieli, że jest niepełnoletnia. W zestawieniu tych wyników

z opiniami badanych uczniów w szkołach na terenie Gminy Śrem zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Kampania informacyjna może obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach.

d) Większość mieszkańców uważa, że w ich okolicy znajduje się odpowiednia ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Jednocześnie, tylko niespełna 1/3 badanych sprzedawców oceniła funkcjonowanie kontroli punktów sprzedaży alkoholu, jako raczej i bardzo dobrą. Wskazuje to na konieczność podniesienia jakości kontroli w punktach sprzedaży alkoholu.

7.3. Dzieci i młodzież

a) Wraz z wiekiem badanych uczniów wzrasta odsetek młodych osób eksperymentujących z alkoholem, papierosami oraz substancjami psychoaktywnymi. Wyniki badania ESPAD wskazują na znaczne rozpowszechnienie używania przez młodzież substancji legalnych, przede wszystkim alkoholu i tytoniu. Poza tym, najbardziej popularną nielegalną substancją psychoaktywną jest marihuana lub haszysz.

b) Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież ze szkół podstawowych w Gminie Śrem jest na średnim poziomie ryzyka. Wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po alkohol- inicjację alkoholową klas 4-6 nie wskazał, że ma za sobą inicjację alkoholową, Inicjację alkoholową ma za sobą 7% badanych uczniów klas 4-6 oraz już 24% uczniów klas 7-8. Wśród przyczyn sięgania po napoje alkoholowe dzieci i młodzież często wskazują na picie okazjonalne podczas spotkań ze znajomymi oraz towarzystwo rodziny, co wskazywać może na społeczne przyzwolenie na spożywanie alkoholu przez młode osoby. Wyniki badania ESPAD wskazują, że uczniowie z Gminy Śrem zdecydowanie rzadziej sięgają po alkohol niż ich rówieśnicy na terenie Polski, co wskazuje na pozytywny trend młodych ludzi wobec spożywania alkoholu. Największą popularność zarówno wśród uczniów szkół ponadpodstawowych z Gminy Śrem, jak i uczniów w badaniu ogólnopolskim ma piwo. Wyniki wskazują, że mniejszy odsetek badanych z Gminy Śrem w porównaniu z próbą ogólnopolską wprowadził się w stan upojenia alkoholowego zarówno kiedykolwiek w życiu, w ciągu ostatnich 12 miesięcy, jak i 30 dni przed badaniem. Ponadto, badania wskazują, że uczniowie z Gminy Śrem upijają się rzadziej w porównaniu z próbą ogólnopolską. Uczniowie Gminy Śrem w nieco wyższych odsetkach deklarują silne upicie się niż uczniowie z próby ogólnopolskiej.

Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas programów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą. Szkoła jako placówka współuczestnicząca w wychowaniu młodych ludzi powinna w pierwszej kolejności realizować program profilaktyczny oraz wychowawczy, współpracować z rodzicami nie tylko podczas zebrań rodzicielskich, ale także zawrzeć z rodzicami koalicję na rzecz bezpieczeństwa i rozwoju ucznia. Zadaniem szkoły jest jasne formułowanie zasad, norm, granic, w tym norm dotyczących środków zmieniających świadomość. Szkoła to również miejsce, w którym powinno się budować w uczniach poczucie odpowiedzialności za siebie, wyznaczać zadania i obowiązki oraz wzmacniać poczucie własnej wartości.

c) Na podstawie wyników badania ESPAD można zauważyć, że większość badanych nie ma dużych trudności z dostępem do napojów alkoholowych i tytoniu, mimo że według polskiego prawa sprzedaż i podawanie używek nieletnim są zabronione. Wyniki badań wskazują także, że uczniowie z Gminy Śrem rzadziej kupują napoje alkoholowe w porównaniu z próbą ogólnopolską. Dostępność substancji nielegalnych oceniana jest niżej. Ponadto, najczęściej proponowanym młodzieży środkiem jest bez wątpienia alkohol. Z propozycjami dotyczącymi substancji nielegalnych badani spotykają się rzadziej i stosunkowo najczęściej dotyczą one konopi. Uczniowie z próby ogólnopolskiej częściej spotykają się z propozycjami zażycia substancji nielegalnych oraz legalnych w porównaniu z młodzieżą z Gminy Śrem. Kolejno, odsetek badanych znających miejsca, w których można nabyć nielegalne substancje psychoaktywne jest zdecydowanie wyższy wśród próby ogólnopolskiej w porównaniu z młodzieżą z gminy Śrem.

III. Cele programu

1. Cele strategiczne programu:

- a) ograniczenie rozpowszechniania zjawiska nadużywania alkoholu oraz związanych z tym problemów,
- b) zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób nadużywających, uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin poprzez zapewnienie dostępu do świadczeń terapeutycznych i rehabilitacyjnych oraz pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym.

2. Cele szczegółowe programu:

- a) prowadzenie działalności profilaktycznej i informacyjnej na rzecz mieszkańców gminy Śrem w zakresie problemów wynikających z używania alkoholu,
- b) umożliwienie osobom nadużywającym oraz uzależnionym od alkoholu i członkom ich rodzin korzystania z różnorodnych form profesjonalnych działań pomocowych,
- c) wspomaganie działalności podmiotów służących rozwiązywaniu problemów uzależnień.

IV. Odbiorcy programu

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych skierowany jest do wszystkich grup społecznych związanych z problemem alkoholowym, bądź zagrożonych prawdopodobieństwem jego wystąpienia.

V. Zadania gminnego programu

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu:

- a) finansowanie/ dofinansowanie programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz dla osób związanych z przemocą w rodzinie,
- b) współpraca z placówkami leczenia uzależnień, z których korzystają mieszkańcy gminy Śrem,
- c) finansowanie/dofinansowanie programu terapeutycznego poprzez prowadzenie Schroniska dla osób bezdomnych uzależnionych od alkoholu i doświadczających przemocy w rodzinie.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:

- a) finansowanie punktu konsultacyjnego dla osób zagrożonych społecznie w tym uzależnionych od alkoholu oraz doświadczających przemocy w rodzinie oraz obsługi narzędzi wspierających osoby uzależnione,
- b) finansowanie/dofinansowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży z grupy ryzyka,
- c) wsparcie w ramach telefonu zaufania oraz telefonu interwencyjnego porad związanych z problemem uzależnienia oraz z przemocą w rodzinie,
- d) współdziałanie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskiej Karty”.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych:

- a) realizacja i finansowanie/dofinansowanie programów, warsztatów i kampanii profilaktycznych dla dzieci, młodzieży, a także osób dorosłych w tym osób uzależnionych i współuzależnionych, organizowanie festynów, obchodów lokalnych dni, np. trzeźwości,
- b) finansowanie/dofinansowanie pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki dla dzieci i młodzieży z grupy ryzyka,
- c) finansowanie/dofinansowanie działalności świetlic socjoterapeutycznych oraz opiekuńczo – wychowawczych dla dzieci i młodzieży z grupy ryzyka wraz z dożywianiem,
- d) organizacja i finansowanie spotkań oraz wyjazdów profilaktycznych będących integralną częścią realizowanych całorocznych programów profilaktycznych,
- e) finansowanie szkoleń, konferencji, seminariów i kursów specjalistycznych dla przedstawicieli różnych grup zawodowych w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień oraz wdrażania skutecznych strategii profilaktycznych, a także w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- f) zakup skryptów, materiałów edukacyjnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych:

- a) wspieranie szkół i placówek oświatowych oraz placówek socjoterapeutycznych i opiekuńczo – wychowawczych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym,
- b) wspieranie działań służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych podejmowanych przez organizacje pozarządowe oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- c) wspieranie podmiotów fizycznych, których działalność służy rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- d) wspieranie instytucji, których działalność służy rozwiązywaniu problemów uzależnień, w szczególności poprzez: doposażenie sprzętowe, organizowanie i finansowanie imprez profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych z rodzin dotkniętych problemem choroby alkoholowej oraz osób doświadczających przemocy w rodzinie.

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego:

- a) prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych,
- b) w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów ustawy kierowanie wniosków do organów ścigania oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej, polegające na:

wspieraniu Klubu Integracji Społecznej przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Śremie dla osób wymagających wsparcia społecznego, które wpisują się w pojęcie reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

VI. Podmioty współpracujące przy realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- a) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- b) Ośrodek Pomocy Społecznej w Śremie,
- c) szkoły i inne placówki oświatowe,
- d) Powiatowa Komenda Policji w Śremie,
- e) Straż Miejska w Śremie,
- f) organizacje pozarządowe,
- g) inne instytucje współpracujące przy realizacji zadań z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

VII. Sposoby realizacji zadań

Realizatorem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest Urząd Miejski w Śremie.

Zadania realizowane są poprzez:

- a) zlecenie zadań jednostkom organizacyjnym gminy Śrem,
- b) zakupy i zlecenia zewnętrzne,
- c) ogłoszenie otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych w gminie Śrem.

VIII. Środki finansowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Zasady finansowania programu

Gminny Program realizowany będzie przez cały rok kalendarzowy w ramach środków finansowych planowanych w budżecie gminy Śrem, pozyskiwanych zgodnie z art. 11¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Określa je preliminarz wydatków opracowany na dany rok, zgodny z budżetem gminy w dziale 851 – ochrona zdrowia, w rozdziale 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi.

2. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

- 1) Za każdy udział w posiedzeniu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Śremie członkowie Komisji otrzymują wynagrodzenie w wysokości 100 zł brutto (słownie: sto złotych brutto).
- 2) Wynagrodzenie, o którym mowa w pkt 1 wypłacane jest miesięcznie, zgodnie z wykazem obecności na posiedzeniach Komisji.
- 3) W przypadku nieobecności na posiedzeniu Komisji wynagrodzenie nie przysługuje.

IX. Monitorowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Monitoring Programu prowadzony będzie na podstawie:

- zbierania danych statystycznych dotyczących problemów alkoholowych, w tym przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- gromadzenia danych o miejscach i formach pomocy dla osób z problemem alkoholowym na terenie gminy Śrem,
- wymiany informacji między instytucjami, organizacjami i wszelkimi podmiotami odpowiedzialnymi i realizującymi politykę związaną z przeciwdziałaniem alkoholizmowi na terenie gminy,
- gromadzenia sprawozdań z realizacji zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- prowadzenia kontroli powierzonych zadań zgodnie z planem kontroli na dany rok oraz według potrzeb związanych z realizowanym zadaniem,
- dokonania oceny realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Wskaźniki monitoringu:

- liczba osób objętych działaniami pomocowymi, z grup ryzyka, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym,
- liczba udzielonych porad prawnych dla osób uzależnionych od alkoholu w tym osób doznających przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych programem terapeutycznym,
- liczba dzieci i młodzieży objętych programami profilaktycznymi,
- liczba rodziców objętych programami profilaktycznymi,
- liczba dzieci uczestniczących w zajęciach świetlic socjoterapeutycznych oraz opiekuńczo – wychowawczych,
- liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w wypoczynku,
- liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w pozalekcyjnych zajęciach,
- liczba sporządzonych „Niebieskich Kart”,
- liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

X. Sposób sprawozdania.

Sprawozdanie z wykonania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przedkładane jest Radzie Miejskiej w Śremie, w terminie do 31 marca 2023 r.

Przewodnicząca Rady

Katarzyna Sarnowska

Uzasadnienie

UCHWAŁY NR 337/XXXI/2021

RADY MIEJSKIEJ W ŚREMIE

z dnia 28 października 2021 r.

**w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok**

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych należy do zadań własnych gmin. Według ustawodawcy zadania te muszą być ujęte w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, uchwalanym corocznie przez radę gminy.

Konsekwencje wynikające z nadużywania alkoholu dotyczą nie tylko osób uzależnionych, ale wpływają na całą populację. Skutki wynikające z tego faktu widać w codziennym życiu. Wśród nich można wymienić: zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. Gmina Śrem od wielu lat prowadzi szereg inicjatyw mających na celu zapobieganie negatywnym zjawiskom alkoholizmu. Podejmowane działania adresowane są do całej społeczności gminnej, w tym przede wszystkim do dzieci i młodzieży. Przedsięwzięcia inicjowane w naszej gminie w zakresie profilaktyki zyskały uznanie Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która w 2008 roku przyłączyła gminę Śrem do Ogólnopolskiej Mapy Gmin Wiodących w zakresie profilaktyki uzależnień.

W 2021 roku została opracowana Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych w gminie Śrem, której wykonawcą była firma Nowe Horyzonty z Wrocławia.

Celem przeprowadzonego badania było zdiagnozowanie skali lokalnych zagrożeń społecznych na terenie gminy Śrem wśród dorosłych mieszkańców, punktów sprzedaży alkoholu oraz uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

W Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zostały zdefiniowane najważniejsze problemy dotyczące uzależnienia od alkoholu oraz wskazane zadania, których zrealizowanie przyczyni się do osiągnięcia celów strategicznych programu.

Wobec powyższego podjęcie uchwały należy uznać za uzasadnione.

Przewodnicząca Rady

Katarzyna Sarnowska